

Katyňský zločin a jeho oběti z Těšínského Slezska

Mečislav Borák

Časopis SZM, série B, r. 55, 2006, č. 3, s. 218-250. ISSN 0323-0678.

Povraždění více než dvaceti tisíc důstojníků polské armády a příslušníků polských státních služeb v Sovětském svazu bylo po půl století předmětem pochybností a dohadů. Svět se o něm dověděl na jaře roku 1943, když byly během německého tažení do Ruska nalezeny v lese u Katyně poblíž Smolenska první hromadné hroby. Mnozí to pokládali za trik nacistické propagandy s cílem zakrýt vlastní podobné zločiny, jakých nacisté na okupovaném území spáchali bezpočet. Proto se svět zdráhal uvěřit tvrzení, že polské důstojníky a policisty povraždili příslušníci sovětské bezpečnosti už na jaře roku 1940, dávno před německým útokem na Sovětský svaz. Nasvědčovala tomu i okolnost, že Poláci zajatí Rudou armádou po sovětském vpádu do Polska v září 1939 a internovaní v zajateckých táborech přestali počátkem roku 1940 odpovídat na dopisy svým rodinám. Nenašli se ani po roce 1941, kdy nová situace ve vývoji války umožnila propuštění zajatců a vězňů v souvislosti se vznikem polského vojska v SSSR. Sovětský svaz německé obvinění kategoricky odmítl a dokonce ho využil k přerušování styků s polskou emigrační vládou. I když Spojenci znali pravdu, v zájmu společného postupu ve válce proti Německu a Japonsku, a později v zájmu poválečné spolupráce mlčeli. Po ústupu německé armády se Sovětský svaz pokusil zfalšovat důkazy o pachatelích zločinu, a po válce je předložil i Norimberskému tribunálu. K obvinění Němců ze spáchání zločinu však nestačily, žaloba byla z jednání procesu v tichosti stažena a vůbec se neprojednávala. Až ve změněné mezinárodní situaci na počátku padesátých let se o Katyni začalo na Západě otevřeně mluvit, zatímco pro země sovětského bloku platila výhradně verze o tom, že zločin spáchali Němci. Teprve uvolnění komunistického systému před jeho rozpadem způsobilo, že v dubnu 1990 Sovětský svaz svou odpovědnost za katyňský zločin konečně oficiálně přiznal.

Ve Slezském muzeu v Opavě probíhal v té době už dílčí výzkum, který měl ověřit okolnosti smrti některých válečných obětí a osudy neznámých osob. Jednalo se především o Poláky z Těšínska, jejichž stopy končily po německém útoku v září roku 1939 na východě Polska, kam vzápětí vtrhla sovětská armáda. Už v první etapě výzkumu

do roku 1992 se podařilo najít na dvě stovky osob, u nichž šlo prokázat zřejmou souvislost s katyňským zločinem. Podle nedávného výzkumu, organizovaného Slezským zemským muzeem v rámci širšího výzkumného projektu, zaměřeného na perzekuci obyvatel českých zemí v bývalém Sovětském svazu, bylo takových obětí nalezeno už přes pět stovek.¹ Naskýtá se tedy vhodná příležitost k představení zjištěných výsledků, a to tím spíše, že výzkum katyňského zločinu lze již do značné míry pokládat za uzavřený, neboť nalezení dalších obětí původem z Těšínska už sotva připadá v úvahu. Pokusíme se rovněž aspoň stručně naznačit i některé další souvislosti katyňského zločinu s územím českých zemí a s jejich novodobou historií.

Důkazy o zločinu a jeho pachatelích

Během několika let po pádu totalitního režimu v zemích někdejšího sovětského bloku a zvláště po částečném uvolnění ruských archivů se naše informace o příčinách, průběhu a rozsahu zločinu spáchaného na polských zajatcích podstatně rozšířily. Do té doby jsme vlastně znali jen Katyň, kterou představila německá propaganda; o místech dalších hromadných hrobů se jen spekulovalo, stejně jako o počtu obětí. Například hroby důstojníků z tábora ve Starobělsku se hledaly v obcích Děrgače a Bezludovka u Charkova, nebo v okolí Starobělska a Vorošilovgradu, hroby policistů z tábora v Ostaškově se měly nacházet poblíž železniční stanice Bologoje zatímco jiná svědectví tvrdila, že zajatci byli utopeni v Bílém moři nebo na Seligerském jezeře.² Teprve po přiznání odpovědnosti za zločin, po letech utajování, zakrývání a falšování informací, začaly sovětské (a posléze ruské) úřady zpřístupňovat, i když nepřiliš ochotně, první archivní dokumenty.

Vyplývalo z nich, že vraždy provedli příslušníci sovětské bezpečnosti NKVD na příkaz politického byra ústředního výboru sovětské komunistické strany VKS(b). Dokument z 5. března 1940 s podpisem Stalina a dalších členů politbyra ukládal NKVD „projednat ve zvláštním řízení“ případy 14 700 osob zadržovaných v táborech pro válečné zajatce a dalších 11 000 osob vězněných v západních oblastech Ukrajiny a Běloruska, „s použitím vůči nim nejvyššího trestu – zastřelení“.³ Jednání mělo

¹ Projekt Grantové agentury České republiky č. 409/04/0779 *Formy a rozsah perzekuce Čechů, československých občanů a obyvatel českých zemí v Sovětském svazu (1918-1956)*. Nositelem projektu je Slezské zemské muzeum v Opavě, spolunositelem Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky v Praze. V rámci řešení tohoto projektu byl zpracován i tento příspěvek.

² Viz např. A. T. Rekulski, *Czy drugi Katyń?* Paryž 1980.

³ Faksimile dokumentu viz např. *Katyń. Dokumenty zbrodni*. T. 1, *Jeńcy nie wypowiedzianej wojny, sierpień 1939-marzec 1940*, Warszawa 1995, s. 471-474.

proběhnout bez přizvání těchto „zavilých nepřátel sovětské moci“, kteří se neměli dovědět ani vznesená obvinění. V dubnu a květnu 1940 je z táborů a věznic svezli do nejbližších oblastních správ NKVD, ranou do týla zavraždili a zakopali do hromadných hrobů na pozemcích rekreačních středisek NKVD.

Další dokumenty nalezené v archivech potvrdily, že „rozsudek“ politbyra byl skutečně vykonán, a že na jeho základě bylo zastřeleno asi 22 tisíc Poláků. Tento počet obětí uvádí poznámka šéfa KGB Alexandra Šelepina ze 3. března 1959, pořizená ke zprávě pro N. S. Chruščova. Hovoří se v ní o zastřelení 21 857 osob „z bývalého buržoazního Polska“, přičemž 14 552 zastřelených tvořili zajatci tří největších zajateckých táborů v Kozelsku, Starobělsku a Ostaškově. Celkem 4421 polských důstojníků z tábora v Kozelsku bylo zastřeleno nejen v Katyni, jak se až dosud předpokládalo, ale též v budově oblastní správy NKVD ve Smolensku; všichni jsou pohřbeni v Katyňském lese. Celkem 3820 důstojníků z tábora ve Starobělsku bylo zastřeleno v Charkově a zakopáno v lese na charkovském předměstí „Pjatichatky“. Celkem 6311 polských policistů z tábora v Ostaškově bylo zastřeleno ve Tveru, tehdejším Kalininu, a zakopáno v lese u osady Jamok, poblíž obce Mednoje nedaleko Tveru.

Dalších 7305 zajatců bylo podle této zprávy zastřeleno ve vězeních Západní Ukrajiny a Běloruska. Prozatím byl nalezen soupis 3435 polských občanů, zastřelených podle příkazu z 5. 3. 1940 na Ukrajině, a zakopaných patrně v lese u obce Bykovňa na okraji Kyjeva. Lze rovněž předpokládat, že zbývajících 3870 osob bylo zastřeleno v Bělorusku, patrně v Minsku, na jehož předměstí se nachází jedno z největších pohřebišť obětí sovětského režimu – Kuropaty. Z dalších míst se uvádí též Hlyboké ve vitebském obvodu, Volodymyr Volynskij nebo Cherson na Krymu. Pokud jde o osud oněch necelých 4 tisíc obětí, chybějících do celkového počtu zmiňovaného „rozsudkem“ politbyra, kloní se historici k možnosti deportace polských zajatců do gulagů v okolí Vladivostoku, kam na jaře roku 1940 mělo směřovat šest až osm nejméně tisícičlenných transportů, nebo hledají jejich hromadné hroby v souvislosti s dalšími deportacemi např. v Tomsku.⁴

Celkový počet těchto obětí se historici pokusili zjistit též srovnáním dobových exhumačních protokolů, výsledků exhumačních sond provedených v devadesátých letech, hlášení o evidenci zajatců a vězňů, torzovitých vězeňských kartoték,

⁴ I. Jazborowska, A. Jabłokow, J. Zoria, *Katyn. Zbrodnia chroniona tajemnicą państwową*, Warszawa 1998, s. 219-224, 351, 388, 390.

transportních listin zajatců převážených k likvidaci, korespondence bezpečnostních a politických orgánů, dopisů z táborů, seznamů pohřešovaných osob, vzpomínek propuštěných osob a rodinných příslušníků pohřešovaných, výpovědí bývalých příslušníků NKVD a mnoha dalších zdrojů. Získané výsledky se velmi blíží uvedené Šelepínově zprávě – například podle rozboru korespondence vedení zajateckých táborů v Kozelsku, Starobělsku a Ostaškově činil počet zajatců vyslaných v dubnu a květnu 1940 oblastním správám NKVD k likvidaci celkem 14 587 osob.⁵ Nedávno vydané hřbitovní knihy, které jmenovitě určily povražděné zajatce a přinesly i jejich stručné biogramy (většinou i s fotografií), zachytily celkem 14 506 obětí, z toho 4406 v Katyni, 3812 v Charkově a 6288 v Medném u Tveru.⁶ Na těchto třech hromadných pohřebištích byly vybudovány a v roce 2000 slavnostně zpřístupněny polské vojenské hřbitovy, v nichž má každý ze zavražděných pamětní desku se svým jménem. Jsou mezi nimi i jména těch, jejichž životní osudy nějak souvisely s územím dnešní České republiky.

České a slovenské stopy v Katyni

Obecné povědomí o katyňské problematice je v české společnosti bohužel dosud mnohem menší, než by si to význam tohoto tématu zaslouhoval. Proto zde někdy vzbuzuje údiv už samotná informace o tom, že mezi oběťmi Katyně byli též Poláci z českých zemí. Způsobila to mj. okolnost, že část území Těšínského Slezska (Poláky zvaná Zaolzie, Záolzí, v podstatě někdejší politické okresy Karviná a Český Těšín), odkud pocházela většina obětí, byla po krátkém období polského záboru začleněna přímo k Německé říši. Po celou válku se tedy vyvíjela mimo rámec Protektorátu Čechy a Morava, což někdejší vazby na Československo značně oslabilo. Téměř půl století falšování a zakrývání pravdy o Katyni v době komunistického režimu pak uvedlo takřka v zapomenutí i fakta, jež byla v době nacistické okupace veřejně známa. Patří k paradoxům dějin, že pravdivou informaci o zločinu uvedla do světa právě nacistická propaganda, proslulá svou prolhaností. Také proto většina české společnosti tehdy pokládala zprávu o Katyni spíše za součást této propagandy. Postupně se však začala

⁵ *Katyn. Dokumenty zbrodni*, T. 2, *Zagłada, marzec-czerwiec 1940*, Warszawa 1998, s. 17.

⁶ *Katyn. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*, Warszawa 2000, s. LXIX; *Charków. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*, Warszawa 2003, s. LVI; *Miednoje. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*, Warszawa 2006, s. L.

objevovat i svědectví osob, jež navštívily místo zločinu sice prostřednictvím německých úřadů, ale byly v české společnosti považovány za důvěryhodné.⁷

Už v delegaci evropských spisovatelů, která na pozvání říšského ministerstva propagandy přijela do Katyně 20. dubna 1943, byl známý český básník a spisovatel **František Kožík**. Pracoval v té době jako redaktor pražského rozhlasu a členem delegace se stal na příkaz úřadu říšského protektora. Aby nemusel sloužit nacistické propagandě, snažil se ve svých člancích a rozhlasových reportážích vyhnout hodnocení zločinu, nicméně fakta skutečné pachatele jasně usvědčovala.⁸ I když později bojoval v pražském povstání proti okupantům, bylo jeho katyňské svědectví po válce pokládáno za projev kolaborace a byl potrestán zákazem publikační činnosti na několik let. V roce 1952 se musel zapojit do propagandistické kampaně Sovětského svazu, jejímž cílem bylo zpochybnit výsledky šetření Kongresu USA ve věci katyňských vražd. Byl prý vždy vnitřně přesvědčen o tom, že zločin spáchali Němci, a pravdu pochopil až po sovětském přiznání zločinu v roce 1990.⁹

Ve dnech 28. až 30. dubna 1943 pobývala v Katyni mezinárodní komise zástupců ústavů soudního lékařství a kriminologie ze 13 zemí Evropy, které do Katyně pozvaly německé úřady k účasti na exhumacích. Byl mezi nimi i profesor soudního lékařství na Karlově univerzitě v Praze **František Hájek**. Spolu s ostatními lékaři podepsal závěrečný protokol, podle nějž došlo k zavraždění polských důstojníků už na jaře roku 1940. Po návratu do Prahy toto stanovisko v řadě článků v protektorátním tisku potvrdil. Krátce po válce byl zatčen a dlouho vyšetřován pro podezření z kolaborace s okupanty. Je pravděpodobné, že měl na žádost sovětských úřadů po patřičné „převýchově“ svědčit pro sovětskou verzi zločinu před soudem v Norimberku, ale nakonec se vhodnějším adeptem na tuto roli stal bulharský lékař Mark Antonov Markov. Hájkovo nové svědectví zřejmě nebylo dost přesvědčivé. Dokládá to i útlá knížka, kterou na svou obranu tehdy sepsal a v roce 1946 vydal nákladem Spolku lékařů českých.¹⁰ Příloha knihy obsahovala situační náčrty z Katyně a tři desítky kvalitních fotografií z dobových německých zdrojů. Autor dával až příliš okatě najevo svůj souhlas se

⁷ Podrobně o této problematice viz M. Borák, *Zločin v Katyni a jeho české a slovenské souvislosti*. In: *Evropa mezi Německem a Ruskem. Sborník prací k sedmdesátinám Jaroslava Valenty*, eds. M. Šesták a E. Voráček, Praha 2000, s. 505-522.

⁸ Např. F. Kožík, *Co jsem viděl v Katyni*, Svět, 1943, č. 18, s. 3 (též Výběr, 1943, č. 5, s. 565-569).

⁹ Blíže M. Borák, *Trzy spowiedzi Franciszka Kozika*, Supplement. Pismo Stowarzyszenia Autorów Polskich w Krakowie, 1993, nr 22, s. 3-7; F. Kožík, *Vzpomínky*, Praha 1995, s. 211-214; K. Hvizďala, O. Neff, „*Přál jsem si, aby nás sestřelili*“, vypráví František Kožík o návštěvě v Katyni, Víkend Mladé fronty, 1990, č. 21 ze 26.5.

¹⁰ F. Hájek, *Důkazy katyňské*, Praha 1946.

sovětskou verzí zločinu, a zjevný rozpor mezi svou válečnou a nynější výpovědí o Katyni vysvětloval neseriózností protektorátních novinářů. Přes všechny nedostatky a zjevně zkreslená tvrzení se Hájkova kniha stala vlastně jediným českým pramenem, který aspoň zčásti umožňoval nahlédnout do pozadí zločinu. Publikace z doby války¹¹ byly totiž nedostupné a samozřejmě zapovězené, takže kromě zcela schematické brožury přeložené z ruštiny¹² a sborníku materiálů z Norimberského procesu¹³ neexistoval v Československu po téměř celé půlstoletí jiný zdroj informací o Katyni.¹⁴ Hájek se později snažil své „provinění“ vykoupit spoluprací s komunistickým režimem, a v roce 1952 se aktivně zapojil do propagandistické kampaně Sovětského svazu.¹⁵

Protokol katyňské lékařské komise podepsal i **František Šubík**, profesor patologické anatomie na Lékařské fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, který v komisi zastupoval Slovenskou republiku. Byl za války šéfem zdravotnictví na Slovensku a proslul též jako básník a překladatel (publikoval pod jménem Andrej Žarnov). Před válkou patřil k předním slovenským polonofilům.¹⁶ Jeho cestu do Katyně doporučil ministr vnitra Alexander Mach, neboť se pokládalo za výhodu, že zná polské prostředí, takže jeho svědectví o smrti polských důstojníků bude důvěryhodnější. Dochovala se fotografie z Katyně, na níž profesor Šubík spolu se členem technické komise Polského červeného kříže dr. M. Wodzińským přihlížejí pitvě polského důstojníka, kterou provádí profesor Hájek.¹⁷ Po návratu domů přednesl Šubík v Bratislavě několik přednášek, jež byly podle tisku zakončeny demonstrací proti židům a bolševikům. V obavách před pomstou odešel na konci války do Rakouska a Bavorska, ale americké úřady ho v létě 1945 vydaly do Československa. Vypověděl, že protokol podepsal pod nátlakem. Byl pak souzen nikoliv za svou účast v Katyni, ale za

¹¹ Např. *Amtliches Material zum Massenmord von Katyn*, Berlin 1943; *Das Massenmord im Walde von Katyn. Ein Tatsachenbericht auf Grund amtlicher Unterlagen*, Berlin 1943.

¹² *Zpráva Zvláštní komise pro zjištění a vyšetření okolností, za kterých byli německými fašistickými vetřelci postřeleni v Katyňském lese zajatí polští důstojníci*, Moskva 1944.

¹³ *Norimberský proces. Sborník materiálů*, I. díl, Praha 1953, s. 544-569.

¹⁴ Snad s výjimkou práce A. Wertha, *Od Stalingradu po Berlín. Rusko vo vojne 1941-1945*, II. díl, Bratislava 1969, která se snažila o objektivní pohled. Teprve na konci osmdesátých let pronikaly do Československa pravdivé informace překládané z polského tisku, publikované např. v samizdatových Lidových novinách, 1989, č. 4, 6, 9.

¹⁵ Blíže M. Borák, *Dlaczego kłamał Franciszek Hajek?*, Biuletyn Katyński 1997, č. 42, s. 55-69.

¹⁶ Tím větší rozčarování mu způsobil polský požadavek na část Oravy, Spiše a Javoriny v listopadu 1938. Zveřejnil tehdy ve Slováku báseň o svém citovém rozchodu s Polskem, o níž konzul Łaciński v dopise vyslanci Papéemu prohlásil, že přispěje k šíření protipolských nálad na Slovensku mnohem účinněji, než by to dokázalo třeba i několik protipolských článků v novinách. Viz E. Orlof, *Dyplomacja polska wobec sprawy słowackiej w latach 1938-1939*, Kraków 1980, s. 113-114.

¹⁷ H. Hubmann, *Dokument Katyn*, Signal, 1943, č. 12, s. 15-18 (foto na s. 17).

protižidovská opatření zdravotního úřadu, v jehož čele za války stál. Po odpykání mírného trestu pracoval jako obvodní lékař v Trnavě. Když v roce 1952 začala zmíněná propagandistická kampaň, podařilo se mu před ní uniknout útekem do ciziny; usídlil se v USA.¹⁸

Slovenskou republiku měl v Katyni původně zastupovat profesor **Herman Krsek**, přednosta Ústavu pro soudní lékařství při Slovenské univerzitě v Bratislavě. Nakonec nebyl vybrán, protože úřadům prý vadil jeho český původ. O několik týdnů později však již působil v mezinárodní komisi soudních lékařů, pozvané německými úřady do Vinnice na Ukrajině, kde bylo nalezeno přes 9 tisíc místních občanů, postřílených už před válkou orgány sovětské NKVD (na rozdíl od Katyně v této komisi chyběl český zástupce). Je zajímavé, že Krsek nebyl po válce za svou účast v komisi nijak postižen, naopak za komunistického režimu získal vysoká státní vyznamenání.¹⁹

V exilové literatuře,²⁰ samizdatovém tisku²¹ i v českém tisku v prvních letech po pádu komunistického režimu²² se uvádělo, že v jedné z katyňských delegací byl též tehdejší bratislavský advokát JUDr. **Gustáv Husák**, předposlední prezident Československé socialistické republiky. Tato informace se nepotvrdila, ale ukázalo se, že Husák se na podzim roku 1941 účastnil „propagačního“ zájezdu slovenských komunistů na Ukrajinu, kde válčila po boku Němců i slovenská armáda. Cílem zájezdu, zorganizovaného slovenským ministerstvem vnitra, bylo názorně představit domácím komunistickým funkcionářům, jaké represe a škody napáchal na Ukrajině jejich vzor, bolševický režim. Jak dosvědčuje dochovaná fotografie, na níž je mezi ukrajinskými vesničkami i G. Husák ve vojenské uniformě, museli být vybraní komunisté přinuceni k účasti na zájezdu vojenským povolávacím rozkazem.²³

Donedávna se vůbec nevědělo, že Češi měli své zástupce nejen v lékařské komisi a spisovatelské delegaci, které do Katyně svolali Němci, ale že jeden Čech byl i ve skupině zahraničních novinářů, pozvaných do Katyně v lednu 1944 sovětskými úřady. Měli se stát svědky ohlášení výsledků činnosti tzv. Burdenkovy zvláštní komise, zřízené s cílem zfalšovat důkazy o pachatelích katyňských vražd a svěst vinu na německé okupanty. Asi dvacetičlennou skupinu zahraničních novinářů ze spojeneckých států tvořili

¹⁸ Blíže E. Čobejová, *Katyňská tragédia a slovenský básnik*, Život, 1990, č. 22, s. 20-21.

¹⁹ *Slovenský biografický slovník*, III. zv., Martin 1994, s. 277.

²⁰ J. Frolík, *Špión vypovídá*, 5. vyd. Praha 1990, s. 23.

²¹ J. J. [Jaroslav Jírů], *Katyn*, Lidové noviny, 1989, č. 9, s. 14.

²² Např. *Dovíme se pravdu o G. Husákovi?*, Ostravský večerník, 9. 4. 1990, s. 2.

²³ A. Rašla, *Polní prokurátor vzpomíná. Vzpomínky na léta 1938-1945*, Praha 1967, fotografická příloha.

korespondenti především amerických, kanadských a britských tiskových agentur, rozhlasových společností a větších listů, a také několik diplomatů.²⁴ Zmíněný Čech se jmenoval **František Vašek** a byl veden ve skupině amerických novinářů, neboť byl moskevským korespondentem exilových novin *New Yorkské Listy*. Ve své reportáži o exhumacích v Katyni se striktně držel sovětské verze zločinu a podvržených důkazů, jež „usvědčovaly“ německé okupanty. Nebylo to nic výjimečného, shodné svědectví podávali též ostatní zpravodajci (sovětské verzi tehdy ještě věřil např. i Alexander Werth). Dokládají to i články, převzaté jiným českým a slovenským exilovým tiskem v USA.²⁵ Dobře to ilustruje dobovou situaci, kdy spojenecký tisk od počátku pokládal zprávy o Katyni za součást goebbelsovské propagandy nacistů, jejímž cílem je rozeštvat tábor Spojenců. Tento důvod rychle převážil nad nečetnými pochybnostmi o pachatelích zločinu. I když vedoucí činitelé západních spojeneckých mocností měli k dispozici pravdivé informace, počítali s podílem SSSR ve válce proti Německu a přistupovali k otázce Katyně zcela pragmaticky. Dobová americká propaganda se v této věci velmi podobala sovětské. Patří k trpké ironii dějin, že obyvatelé okupované Evropy byli prostřednictvím nacistické propagandy informováni o Katyni mnohem objektivněji, než občané USA a dalších západních demokracií ještě několik let po válce.

Zprávy o Katyni nepřinášeli jen lékaři, spisovatelé a novináři, ale též vojáci německé armády, kteří v rámci propagandistických akcí navštívili katyňské hroby. Např. v Olomouci uspořádala v srpnu 1943 místní organizace NSDAP besedu s praporčíkem **Gottfriedem Prokschem**, který „měl příležitost si přímo na místě učinit obraz o rozsahu vražd v Katyni“, jak psal německý tisk.²⁶ Mezi těmito vojáky byli i Češi, ale ti veřejně nevystupovali. Až v roce 1952 v souvislosti se sovětskou propagandistickou kampaní se bezpečnostním orgánům přihlásil jako svědek **Václav Chval** z Radvanic (okres Trutnov), který jako řidič wehrmachtu pobýval v létě 1943 v posádce ve Smolensku a navštívil katyňské pohřebiště v době exhumací.²⁷ Tvrdil, že mrtví nemohli být pohřbeni déle než 8

²⁴ Ve skupině byli Američané, Kanadčané, Britové, jeden Francouz a Polák (Jerzy Borejsza z týdeníku *Wolna Polska*). Novináři zastupovali agentury Associated Press, United Press, Reuter, News Chronicle, BBC aj. Byli mezi nimi Alexander Werth (*Sunday Times*, *Daily Sketch*), Edmund Stevens (*Christian Science Monitor*), Jerome Davies (*Toronto Star*), Edward Augly (*Chicago Sun*), W.H. Lawrence (*New York Times*), Harrison Salisbury (*United Press*, *Daily Worker*), Homer Smith aj. Viz soubor článků o Katyni z výstřižkového archivu Ministerstva zahraničních věcí ČSR, uloženého v Národním archivu Praha, fond Zahraniční tiskový archiv, i. č. 1792, k. 1263.

²⁵ Např. E. Augly, *Katynský les: obžaloba Němců*, Nová doba [Chicago], 1. 2. 1944; W. H. Lawrence, *Katynské hroby obžalobou nacistov*, *Ľudový denník* [Pittsburgh], 3. 2. 1944.

²⁶ *Augenzeuge berichtet über die Massengräber von Katyn*, *Der neue Tag*, 19. 8. 1943.

²⁷ Pocházel z českých rodičů, kteří už před první světovou válkou odešli z Prachaticka za prací do Vídně, takže později automaticky získal německé občanství a musel narukovat; jako reemigrant se v roce 1949

měsíců, což prý mohl dobře posoudit, protože znal hromadné hroby židů postřílených nacisty v okolí Minska. Vyšetřovatelé chtěli dát jeho výpověď „k dispozici stranickému tisku“, ale nadřízení z velitelství Státní bezpečnosti návrh zamítli s odůvodněním, že sovětské orgány vše už náležitě vysvětlily a znovu „rozvířovat“ tento případ by bylo nevhodné.²⁸

Jiným svědkem, který vystoupil z anonymity až v roce 1990, byl **Stanislav Lorek** z Českého Těšína.²⁹ Za války sloužil u spojovací jednotky wehrmachtu, která opravovala telefonní linky podél železničních tratí v okolí Smolenska. Jeho svědectví je unikátní v tom, že viděl katyňské hroby již 2. dubna 1943, tedy skoro dva týdny před tím, než Němci zprávu o hrobech vůbec ohlásili, a pouhé dva dny po tom, co exhumace započaly. Kromě zprávy německých úřadů nemáme z této doby žádné jiné svědectví. Hovořil rovněž s místními obyvateli v obci Gnězdovo, kteří mu potvrdili vraždění polských důstojníků na jaře roku 1940, a přes zákaz fotografování pořídil v Katyňském lese několik snímků. Je na nich dobře vidět dvojité zátarasy z ostatního drátu natažené kolem lesa a cesty vedoucí k hrobům. Už v září 1941 se údajně dověděl od správce pravoslavného chrámu ve Smolensku, že sovětská bezpečnost vraždila polské důstojníky. Uvěřil tomu ale až poté, co spatřil jejich hroby.³⁰

Teprve před několika lety se ohlásil **Antoni Walica**, Polák z Fryštátu. Přijal německou volkslistu, aby zachránil obchod a pomohl rodině, jeho tři bratři byli za účast v odboji odvezeni do Auschwitz. Také on narukoval ke spojovací jednotce, která opravovala telefonní vedení poblíž železnice v okolí Smolenska. Šel se s kamarády podívat na odkryté hroby a viděl mrtvé srovnané v řadách na sobě jako herynky v bečce, jak to vídal ve svém obchodě. Viděl též lékaře, kteří prováděli pitvy exhumovaných těl. Vítr roznášel po lese polské bankovky z hrobů, jednu v hodnotě sto zlotých si schoval na památku a přinesl domů.

Další svědectví nedávno podal **Jan Gomola** z Dolní Lomné, který už od začátku války sloužil v německé armádě u těžkého dělostřelectva. V říjnu 1941, po tvrdých bojích u Smolenska, měl údajně se svým dělem zaujmout palebné postavení v lese poblíž Katyně. Jejich muniční vůz se tam propadl do špatně zasypaného hrobu a odkryl lidské pozůstatky zasypané vápnem. Teprve mnohem později mu prý napadlo, že mohlo jít o

vrátil do ČSR.

²⁸ Archiv Ministerstva vnitra ČR, pobočka Brno-Kanice, fond A 2/1, k. 69, i. č. 1912.

²⁹ Jako obyvatel území včleněného do Říše musel po vnučeném zápisu do tzv. německé volkslisty narukovat do wehrmachtu.

³⁰ M. Borák, *Vraždy v Katyňském lese*, Ostrava 1991, s. 101-102.

jeden z hrobů popravených polských důstojníků, objevených až o dva roky později. Jeho vzpomínka je však příliš neurčitá.³¹

Svědectví těch, co přežili

Těšínské Slezsko bylo obsazeno německou armádou hned prvního dne války. Nedlouho předtím rukovali ke svým jednotkám záložní důstojníci polské armády a začala rozsáhlá evakuace státních úřadů a institucí, k níž se od prvních hodin války přidával živelný útěk obyvatel před frontou. Příslušníci Policie Slezského vojvodství (Policja Województwa Śląskiego) a dalších bezpečnostních složek, často i s rodinami, směřovali po skupinách na východ, ke Lvovu. Ve městě a v jeho okolí už byly stovky uprchlíků ze Záolzí, když Polsko napadla sovětská armáda. Mnoha z nich se podařilo vyhnout zajetí, jiní uprchli ze zajateckých kolon během transportu do táborů, nebo zatajili své důstojnické hodnosti a byli propuštěni na svobodu. Některým vězňům se dokonce podařilo dosáhnout propuštění z tábora v rámci výměny zajatců s Německem. Tak se už koncem roku 1939 dostaly na Záolzí poměrně přesné zprávy o tom, jak se sovětské orgány vůči zajatým polským vojákům a policistům chovaly a kam je odvážely. Jména kolegů a přátel těchto svědků se později objevila na listinách pohřešovaných a zastřelených.

Pozdější důlní inženýr **Józef Borowiec** z Rychvaldu spolu s místním vojenským velitelem podporučíkem **Władysławem Wróblem** z Orlové byli zajati až za Tarnopolem. Borowiec měl obyčejnou uniformu, Wróblovi se podařilo strhnout hodnostní označení a tvrdil, že je v civilu technikem. Vyhnuli se tak transportu důstojníků a za několik dnů se jim podařilo uprchnout z kolony, v níž je odváděli do vnitrozemí. Se štěstím unikli pronásledovatelům a v listopadu 1939 už byli zase doma. Netušili, že tu na ně budou čekat koncentrační tábory nacistů, jimiž oba později prošli.³² **Jerzy Kostka** z Nýdku sloužil před válkou jako rotmistr v československé armádě, proto ho v Polsku přijali jen k civilní vojenské službě. Při zajetí u Zborova byl v civilu, tak ho po několika dnech s ostatními civilisty propustili na svobodu a koncem prosince po strastiplné cestě došel domů.³³ Evangeličtí kněží **Eryk Cimała** ze Šumbarku a **Adolf Zmełty** ze Záblatí se z transportu vykoupili hodinkami, za něž jim ruský strážce vagonu

³¹ M. Švidrnoch, *Masové hroby v Katyni objevil jako první! Neuvěřitelný příběh českého vojáka wehrmachtu*, Ostrava, r. 8, 2006, č. 6, s. 1 a 15.

³² O. Tobała, *Wyboiste lata pana Józefa*, Zwrot, 1990, č. 4, s. 41-45.

³³ Táž, *Lutyńskie tango i inne historie wojenne z Zaolzia*, Czeski Cieszyn 2003, s. 337-345.

dovolil jít pro vodu a zmizet.³⁴ Podobně dosáhl propuštění ze zajetí ve Lvově kněz a učitel **Sylwester Madecki** z Karviné, který k tomu účelu obětoval hodinky a prsten.³⁵ Poštovní úředník z Bludovic **Adolf Jurczek** evakuoval spolu s manželkou, jež byla ve vysokém stupni těhotenství. U Zdoňbunova padl do zajetí a poprosil ženu, aby se za něho přimluvila. Skutečně to pomohlo a odjeli do Lvova, kde se jim 15. října narodila dcera Małgosia.³⁶ Také manželka učitele **Teofila Molinka** z Marklovic dosáhla propuštění svého muže z vězení ve Lvově, když ho vydávala za stavitele pecí, který se chce v Sovětském svazu usídlit.³⁷ Naopak **Władysław Martynek** z Třince byl spolu s dalšími ze skupiny polských skautů (harcerů) deportován ze Lvova do gulagu na Sibiř, odkud se dostal až za dva roky po vstupu do polského vojska.³⁸

Několika důstojníkům se podařilo vrátit i z táborů, odkud pro většinu zajatců už nebylo návratu. Tábor v Kozelsku přežil podporučík **Frydolin Popiołek** z Cieszyna, bývalý ředitel banky. V zajetí pobýval nejprve v táboře Kozelština za Dněprem a v říjnu se dostal do Kozelska. Když na jaře 1940 začali odvážet vězně, jejichž hroby se později našly v Katyni, on zůstal v poslední skupině asi 150 zajatců, které odvezli do tábora v Pavliščově Boru a pak do Grjazovce. Tam se dočkali propuštění do polského zahraničního vojska. Spolu s ním prošel touto cestou už z Kozelska též učitel **Ludwik Chroboczek** z Dětmárovic.³⁹ Ještě před odjezdem důstojníků z Kozelštiny do Kozelska byl v říjnu 1939 v rámci výměny zajatců mezi Německem a SSSR propuštěn učitel z Ropice **Andrzej Wania**, o němž je zmínka v zápisníku Pawła Bruse popraveného v Katyni. Dostal se do německého zajateckého tábora Stalag VIII C a po celou válku pracoval v Porýní.⁴⁰

Mnozí ze zachráněných důstojníků prošli táborem ve Starobělsku. Učitel **Antoni Bielez** z Kanské u Třince absolvoval před válkou důstojnickou přípravku, ale v době, kdy padl do zajetí, neměl důstojnickou uniformu ani vojenskou knížku, a to ho zachránilo. V táboře Starobělsk se přiznal jen ke své základní službě v československé armádě a svou hodnost zatajil. Prostí vojáci nebyli totiž pokládáni za třídní nepřátele

³⁴ Táž, *Uratował mi życie...*, Głos Ludu, 24. 9. 1994, s. 3.

³⁵ Sdělení dcery S. Madeckého, Heleny Součkové z Opavy.

³⁶ O. Tobała, *Ich drogi wiodły do Lwowa*, Głos Ludu, 24. 9. 1994, s. 3.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ W. Martynek, *Pamiętnik Sybiraka*, Czeski Cieszyn 1997.

³⁹ M. Borák, *Symbol Katynia. Zaolziańskie ofiary obozów i więzień w ZSRR*, Czeski Cieszyn 1991, s. 166-168.

⁴⁰ Sdělení Ottona Wanie z Doubravy; Z. A. J. Peszkowski, S. Z. M. Zdrojewski, *Kozielsk w dołach Katynia. Dzienniki Kozielskie*, Pelplin-Łódź-Orchard Lake 2003, s. 407, 524, 1192. Při interpretaci záznamu si autoři spletli A. Waniu z Ropice s podplukovníkem Edwardem Waniou z Grudziądze, který zahynul v Katyni.

SSSR a mohli být v rámci výměny zajatců s Německem propuštěni. Tak se i on koncem října 1939 dostal přes Kyjev a Lublin do německého zajateckého tábora v Saganu a v prosinci 1939 byl už doma v Třinci. Vyprávěl o poměrech ve Starobělsku, o zákazech korespondence, o politické propagandě a dalších strážních svých spoluvězňů, mezi nimiž byli i rodáci z Těšínska, později povraždění v Charkově.⁴¹ Jiní dva bývalí vojáci, **Józef Franek**⁴² ze Stanislavic a **Karol Gabzdyl**⁴³ z Karviné, se do Starobělska dostali až v létě 1941 po pobytu v průchozích táborech, kde pracovali v kamenolomu a na stavbě silnic. V té době byli už jejich kolegové dávno mrtví: „Vůbec nás ani nenapadlo, jaká tragédie potkala naše předchůdce, i když jsme na pryčnách viděli nožem vyškrabané polské nápisy a jména,“ uváděl K. Gabzdyl. Oba nakonec vstoupili do polského vojska v SSSR a přes různá světová bojiště došli až domů. Do Starobělska se koncem roku 1940 dostalo i několik Čechů a Rusínů, kteří původně odešli do SSSR s cílem bojovat proti nacistům. **Evžen Kijonka** z Bohumína byl zatčen hned po přechodu hranic a ve Starobělsku byl odsouzen k pěti letům nucených prací do gulagu v sibiřské Uchtě, odkud byl propuštěn až v roce 1947.⁴⁴ **Jiří Pavlič** směřoval ze Starobělska do gulagu v Magadanu poblíž Kamčatky,⁴⁵ **J. Rusnák** a **M. Kaprlos** byli odtud odvezeni na Kolymu, kde M. Kaprlos zemřel.⁴⁶ Nikdo z nich neměl tušení o osudu polských vojáků, kteří v táboře pobývali před nimi. Do Starobělska se po zajetí v Tarnopolu dostal i policista **Leon Myśliwiec** z Ruptawy, který po roce 1938 sloužil na Záolzí. Popřel, že je policistou, a protože měl u sebe civilní průkaz, vězňitelé mu uvěřili a určili ho k výměně zajatců s Německem. Těsně předtím onemocněl a přes hraniční most ho přenesli na nosítkách. Po doléčení v Radomi se konečně dostal domů.⁴⁷

Nejvíce zachráněných bylo mezi policisty. **Teodor Rduch** ze stanice Policie Slezského vojvodství (dále jen PSV) Západní Těšín (dříve Český Těšín) měl přímo neuvěřitelné štěstí, protože velitel sovětské jednotky všechny zajatce jeho skupiny propustil a přikázal jim, aby se vrátili domů. Po cestě je sice málem zabili Ukrajinci, ale

⁴¹ K. J., *Przeżył Starobielsk*, Głos Ziemi Cieszyńskiej, 1990, č. 27, s. 4; O. Tobała, *Jeńcy Starobielska*, Zwrot, 1990, č. 9, s. 16-19; táž, *Lutyńskie tango...*, c. d., s. 317-322.

⁴² O. Tobała, *Jeńcy Starobielska*, Zwrot, 1990, č. 10, s. 22-25; J. Franek, *Z Azji do Europy przez Afrykę i Amerykę*, Czeski Cieszyn 2003..

⁴³ L. Kara, *Tułacz z Karwiny*, Zwrot, 1990, č. 11, s. 18-19.

⁴⁴ *Cesty a osudy bohumínských odbojářů*, Bohumín [1995], s. 38-49.

⁴⁵ J. Pavlič, *O osudu vězňů v SSSR*, Hlas revoluce, 1990, č. 24, s. 3; týž, *Přežil jsem GULAG. Vyprávění po padesáti letech*. B.m.v., Kruh v Podbezdězí 2000, s. 11.

⁴⁶ J. Drebot, *Vězněm sibiřského gulagu*, Národní osvobození, 1991, č. 33-34, s. 10.

⁴⁷ J. Delowicz, *Śmierć przysła wiosną*, Żory 2000, s. 23-25.

nakonec došli až do Slezska.⁴⁸ Mnoha policistům se podařilo uprchnout, protože v prvních dnech zajetí se během transportu a pěších kolon taková možnost někdy naskýkala. Využil jí např. **Józef Łupiński** z Darkova, když spolu s **Gustawem Kubiczkiem** z Gutů utekli v lese poblíž Lvova z kolony zajatců. Vyměnili si policejní uniformy za přichystané civilní šaty a zamířili na západ. Několikrát jen o vlas unikli ukrajinským bandám a prošli i německými hlídkami až domů, ale Kubiczek po dvou týdnech na následky prožitých útrap zemřel.⁴⁹ **Karol Palarczyk** z policejní školy v Bohumíně vzpomínal, jak spolu s dalšími čtyřmi kolegy (**Ciešlar, Pyszko, Kotas** a **Pindór**) vyskočili z jedoucího vlaku, který je ze Lvova odvážel do vnitrozemí. Prodrali se s pomocí místních Poláků Ukrajinou až k Sanu do Jaroslavi, kde jim zase polští železničáři pomohli projet území okupovaným Němci až do Bielska.⁵⁰ Palarczykovo svědectví potvrdil **Jan Pindór** z Bystřice nad Olzou a dodal, že spolu s ním se zachránil též jeho kolega **Józef Marosz** z téže obce.⁵¹ Policistů, kteří se vyhnuli táborům, bylo určitě mnohem více – z ústních relací víme, že k nim patřili např. **Jan Macura** z Dolních Marklowic, **Zotyka** z Bludovic, **Turek** z Orlové. Policista **E. S.** z Doubravy zajatý u Tarnopolu uvedl několik jmen kolegů, s nimiž se v zajetí potkal, ale své jméno neprozradil.⁵²

Známe i úspěšné navrátilce původem z Moravy a ze Slovenska. Například nejmenovaný obyvatel Ostravy podal svědectví o poměrech v sovětském zajetí v okolí Lvova už v protektorátním tisku.⁵³ Zvěrolékař **Andrej Pardel** z Chyžného na Oravě narukoval jako důstojník do polské armády poté, co Chyžné bylo v listopadu 1938 přičleněno k Polsku. V sovětském zajetí zatajil svou hodnost a během transportu na východ uprchl z vlaku. Po návratu na Slovensko, kam Chyžné za války opět patřilo, popsal v dobovém tisku, jak probíhalo třídění zajatců, jež rozhodovalo o jejich životě a smrti.⁵⁴

⁴⁸ Tamtéž, s. 19-20.

⁴⁹ O. Tobała, *Wojenny prolog Józefa Łupińskiego*, Zwrot, 1991, č. 1, s. 18-21;

⁵⁰ Táž, *Dzieje fotografii z choinką*, Zwrot, 1990, č. 12, s. 15-18.

⁵¹ J. Pindór, *List do redakcji*, Zwrot, 1991, č. 3, s. 71.

⁵² *Z listu byłego policjanta E. S. W.*: M. Borák, *Symboł Katynia...*, c. d., s. 170-171.

⁵³ -p-, *Dva roky ve spárech bolševiků. Odysea Ostravana v rudém pekle*, České slovo, 15. 8. 1941.

⁵⁴ A. Pardel, *Ako to bolo pred Katynom?*, Gardista, 13. 5. 1943; *Dem Genickschuß entronnen*, neupřesněný výstřižek z německých novin ze 21. 5. 1943, Centralne Archiwum Wojskowe Warszawa (CAW), Kolekcja mat. rosyjskich, Komisja Burdenki, sign. VIII.800.21.12 (K-228), t. 956, s. 32; M. Borák, *Svědectví ze Slovenska*, Těšínsko, r. 37, 1994, č. 3, s. 18-20.

Literatura a prameny

Literatura o zločinech symbolizovaných Katyní, samozřejmě především polská, je dnes už velmi početná⁵⁵ a dosud roste. Zprvu se soustředovala především na události v Katyni, neboť právě o ní bylo k dispozici nejvíce materiálu jak z německých zdrojů tak z jejich sovětských protějšků, a z polského exilu. Z obrovského množství publikací připomínáme alespoň ty stěžejní, jež dodnes neztratily svůj význam. Platí to např. o průkopnické práci polského politologa žijícího v exilu v USA J. K. Zawodného,⁵⁶ z domácích polských autorů o samizdatovém vydání práce Jerzyho Łojka,⁵⁷ o zásadním shrnutí problematiky od známého historika Czesława Madajczyka,⁵⁸ z novějších pak o monografiích Jacka Trznadela, Stanisława Mikkeho, Stanisława Jaczyńskiego, Jacka Wilamowského či Stanisława M. Jankowského,⁵⁹ a mnoha dalších.⁶⁰ O katyňský případ se zajímala historiografie německá,⁶¹ britská,⁶² francouzská,⁶³ americká,⁶⁴ a vyšla i první

⁵⁵ Např. práce M. Harz, *Bibliografia zbrodni katyńskiej. Materiały z lat 1943-1993*, Warszawa 1993, zahrnuje 2026 položek. Pokračování bibliografie viz např. M. Harz, *Bibliografia zbrodni katyńskiej. Materiały z lat 1993-1997. Zeszyty Katyńskie*, Warszawa 1998, nr 9, s. 118-144.

⁵⁶ J. K. Zawodny, *Death in the Forest. The Story of the Katyn Forest Massacre*. Notre Dame [Indiana] 1962, London 1972; podle francouzského překladu *Katyn: massacre dans la forêt*, Paris 1971, vznikl polský překlad *Katyń: Zagłada w lesie*, Warszawa 1989, podle anglického originálu rozšířené polské vydání *Katyń*, Lublin-Paryž 1989.

⁵⁷ L. Jerzewski [J. Łojek], *Dzieje sprawy Katynia*, Warszawa 1980; i první oficiální vydání (Bailystok 1989) bylo ještě značně „vybíleno“ cenzurou podle zákona ze 31. 7. 1981 „O kontrole publikací a představení“, čl. 2, odst. 3.

⁵⁸ Cz. Madajczyk, *Dramat Katyński*. Warszawa 1989.

⁵⁹ J. Trznadel, *Powrót rozstrzelanej armii*. Warszawa 1994; S. Mikke, „Śpij, mężny“ w Katyniu, *Charkowie i Miednoje*, Warszawa 1998; S. Jaczyński, *Zagłada oficerów Wojska Polskiego na Wschodzie, wrzesień 1939 – maj 1940*, Warszawa 2000; J. Wilamowski, *Kłamstwo stolecia. W cieniu Katynia*. Warszawa [2001]; S. M. Jankowski, *Czterdziestu co godzinę*, Warszawa [2002].

⁶⁰ Např. P. Gabryel, *Katyń w pół drogi*, Warszawa 1989; I. Sewastianowicz, S. Kulikowski, *Nie tylko Katyń*, b. m. v [1990]; S. M. Jankowski, E. Miszczak, *Powrót do Katynia*, Rzeszów 1990; T. Pieńkowski, *Droga polskich żołnierzy do Katynia, Miednoje, Piatichotek i ...?*, Warszawa 2000; J. Piątkowski, *Dotyk zbrodni. Katyń*, Warszawa 2001; S. M. Jankowski, R. Kotarba, *Literaci a sprawa katyńska – 1945*, Kraków 2003; A. L. Szcześniak, *Katyńska zbrodnia*, Radom 2004.

⁶¹ H. von Bergh, *Die Wahrheit über Katyn. Der Massenmord an polnischen Offizieren*, Berg am See 1986; F. Kadell, *Die Katyn-Lüge. Geschichte einer Manipulation. Fakten, Dokumente und Zeugen*, München 1991; G. Kaiser, A. Szcześniak, *Katyn. Der Massenmord an polnischen Offizieren*, Berlin 1992; G. Kaiser, *Katyn. Das Staatsverbrechen – das Staatsgeheimnis*, Berlin 2002 (česky *Katyň. Státní zločin – státní tajemství*, Praha 2003).

⁶² L. FitzGibbon, *A Crime without Parallel*, London 1971; Týž, *The Katyn Cover-Up*, London 1972; Týž, *Katyn – A triumph of Evil*, London 1975.

⁶³ H. de Montfort, *Le massacre de Katyn. Crime russe ou crime allemand?*, Paris 1966 (polský překlad *Masakra w Katyniu. Zbrodnia rosyjska czy niemiecka?*, Warszawa 1999).

⁶⁴ A. Paul, *Katyn. Stalin's Massacre and the Seeds of Polish Resurrection*, Charles Scribner's Sons 1991, rozšířené vydání Naval Institute Press 1996 (podle něj polský překlad *Katyń. Stalinowska masakra i triumf prawdy*, Warszawa 2003).

práce česká.⁶⁵ Vznikly i ruské práce odhalující sovětské zfalšování zločinu a přinášející dosud neznámé důkazy z ruských archivů.⁶⁶ Sborníky prací pravidelně informují o nejnovějších výsledcích výzkumu katyňské problematiky.⁶⁷ Svě místo zde mají též vzpomínky pamětníků a další svědectví o zločinu, např. dochované zápisky obětí.⁶⁸ Značně obsáhlá je dnes i literatura, která připomíná památku obětí,⁶⁹ nebo zkoumá morální a právní aspekty zločinu.⁷⁰

Základem každého výzkumu jsou publikované prameny a dokumenty. Kromě již zmíněných dobových pramenů německé a sovětské provenience⁷¹ lze zmínit především první exilový soubor dokumentů,⁷² a další na něj navazující další sborníky⁷³ včetně dokumentů sovětských.⁷⁴ Vše podstatné o přípravách, průběhu i následcích zločinu komplexně shrnula nedávno uzavřená čtyřdílná pramenná edice dokumentů.⁷⁵

⁶⁵ M. Borák, *Vraždy v Katyňském lese*, c. d.

⁶⁶ *Katynskaja drama. Kozelsk. Starobelsk. Ostaškov. Sud'ba internirovannyh polskih wojennoslužbaščich*, Moskva 1991; V. Abarinov, *Katynskij labyrint*, Moskva 1991; N. Lebedeva, *Katyň. Prestuplenije protiv čelověčestva*, Moskva 1994, rozšířené vyd. 1996 (podle něj polský překlad *Katyň. Zbrodnia przeciwko ludzkości*, Warszawa 1997); *Zeznanie Tokariewa*, Warszawa 1994; I. Jaźborowska, A. Jabłokow, J. Zoria, *Katyň...*, c. d.; I. S. Jaźborovskaja, A. Ju. Jabłokow, V. S. Parsadonova, *Katynskij syndrom v sovetsko-pol'skich i rossijsko-pol'skich otnoženijach*, Moskva 2001; S. M. Zaworotnow, *Charkowski Katyň*, Szczecin 2004; G. Žavoronkov, *O čem molčal Katynskij les, kogda govoril akademik Andrej Sacharov*, Moskva 2006.

⁶⁷ Např. *Katyň. Problemy i zagadki*, Warszawa 1990; *Zbrodnia katyńska. Droga do prawdy*, Warszawa 1992; *Zbrodnia nie ukarana. Katyň-Twer-Charków*, Warszawa 1996; *Zbrodnia katyńska. Próba bilansu*, Warszawa 1991; *Katyň, Miednoje, Charków – ziemia oskarża*, Warszawa 1996; *Katyň w świetle badań terenowych 1994-1995*, Toruń 2003;

⁶⁸ Např. J. Czapski, *Wspomnienia starobielskie*, Rzym 1945; Týž, *Na nieludzkiej ziemi*, Warszawa 1990; *Katyň. Wybór publicystyki 1943-1988*, London 1988; *Katyň. Relacje, wspomnienia, publicystyka*, oprac. A. L. Szcześniak, Warszawa 1989; S. Swianiewicz, *W cieniu Katynia*, Warszawa 1990; Z. Peszkowski, *Wspomnienia jeńca z Kozielska*, 1. wyd. Warszawa 1989, 2. rozsz. wyd. Wrocław 1992; *Pamiętniki znalezione w Katyniu*, 2. wyd. Paryż-Warszawa 1990; Z. A. J. Peszkowski, S. Z. M. Zdrojewski, *Kozielsk w dołach Katynia...*, c. d.

⁶⁹ Např. *Krzyk o świcie. Katyň w poezji*, Warszawa 1992; *Ku cmentarzom polskim w Katyniu, Miednoje, Charkowie*, Warszawa 1997; *Zbrodnia katyńska. Upamiętnienie ofiar i zadośćuczynienie*, Warszawa 1998; *Charków. Katyň. Miednoje. Polskie cmentarze wojenne*, Gdynia 2000; A. Siomkajło, *Katyň w pomnikach świata*, Warszawa 2002; T. Kaczorowska, *Zapalają ognie pamięci. Kronika IV międzynarodowego motocyklowego rajdu katyńskiego*, Warszawa 2005.

⁷⁰ *Zbrodnia katyńska po 60 latach. Polityka, nauka, moralność*, Warszawa 2000; *Zbrodnia katyńska. Pytania pozostałe bez odpowiedzi*, Warszawa 2002; *Zbrodnia katyńska. Problem przebaczenia*, Warszawa 2003; Z. Peszkowski, G. Jędrejek, *Zbrodnia katyńska w świetle prawa*, Warszawa-Londyn-Orchard Lake-Pelplin 2004; *Zbrodnia Katyńska. Polskie śledztwo*, Warszawa 2005;

⁷¹ *Amtliches Material...*, c. d.; *Das Massenmord im Walde...*, c. d.; *Katyň. Zbrodnia i propaganda. Niemieckie fotografie dokumentacyjne ze zbiorów Instytutu Zachodniego*, Poznań 2003; *Zpráva Zvláštní komise...*, c. d.; *Prawda o Katyniu*. Przedruk, Poznań 1945.

⁷² *Zbrodnia katyńska w świetle dokumentów*, 1. wyd. Londyn 1948 (13. wyd. Londyn 1989);

⁷³ Např. A. L. Szcześniak, *Katyň. Tło historyczne, fakty, dokumenty*, Warszawa 1989; *Zbrodnia katyńska. Dokumenty i publicystyka*, oprac. J. Czmut, Warszawa 1990; K. Skarzyński, *Katyň*, 2. wyd. Paryż 1990; J. Mackiewicz, *Katyň. Zbrodnia bez sądu i kary*, oprac. J. Trznadel, Warszawa 1997.

⁷⁴ *Katyň. Dokumenty ludobójstwa. Dokumenty i materiały przekazane Polsce 14 października 1992 r.*, Warszawa 1992; *Z archiwów sowieckich. T. 1, Polscy jeńcy wojenni w ZSRR 1939-1941*, Warszawa 1992; *Katyň. Plenniki neobjawlennoj vojny. Dokumenty i materialy*, Moskva 1997;

⁷⁵ *Katyň. Dokumenty zbrodni*, T. 1-4, Warszawa 1995, 1998, 2001, 2007.

Pro pořízení soupisu obětí katyňského zločinu a jejich verifikaci měly největší význam dosud publikované listiny obětí (např. A. Moszyńskiego, A. L. Szcześniaka či J. Tucholského),⁷⁶ z nichž vycházela původní evidence. Avšak teprve vydání hřbitovních knih Katyně, Charkova a Medného umožnilo podstatně zpřesnit dosavadní kartotéky.⁷⁷ Pro badatele jsou velmi užitečné rovněž abecední soupisy a výkazy zajatců, vězňů, internovaných a deportovaných polských občanů, které se objevují v edici *Indeks Represjonowanych*, vydávané střediskem KARTA, nebo životopisné medailónky povražděných důstojníků *Epitafia Katyńskie*.⁷⁸ Svůj význam však neztratily ani některé specializované soupisy obětí, např. příslušníků policie a pohraniční policie,⁷⁹ nebo ruský soupis zajatců ve Starobělsku a transportní listiny zajatců Kozelska a Ostaškova, umožňující ve většině případů stanovit přibližné datum jejich smrti.⁸⁰

Užitečné podněty k doplnění evidence dávají především publikované regionální soupisy obětí, ať už pro oblast Těšínského Slezska (F. Pasz, M. Łabuz, T. Brachaczek, S. Król)⁸¹ nebo jeho blízkého okolí (W. Starościak, M. Łabuz, H. Duda, J. Delowicz, J. Filar, P. Śmigielski).⁸² Patří sem i cyklostylované soupisy důstojníků 4. pluku podhalanských střelců v Těšíně, zpracované k různým výročím obvykle J. Matysiakiem, stejně jako

⁷⁶ *Lista Katyńska. Jeńcy obozów Kozielsk, Ostaszów, Starobielsk zaginieni w Rosji sowieckiej*, opracował A. Moszyński, Warszawa 1989 (reprint 1. wyd. Londyn 1949); *Katyń. Lista ofiar i zaginionych jeńców obozów Kozielsk, Ostaszów, Starobielsk*, wstęp i opracowanie A. L. Szcześniak, Warszawa 1989; J. Tucholski, *Mord w Katyniu. Kozielsk, Ostaszów, Starobielsk. Lista ofiar*, Warszawa 1991;

⁷⁷ Viz pozn. č. 5.

⁷⁸ *Indeks Represjonowanych*, T. 1-17, Warszawa 1995-2006 (edice dále pokračuje); *Epitafia Katyńskie. Pro memoria*, Wojskowy Przegląd Historyczny, 1989-1996.

⁷⁹ Např. *Lista Ostaszowska. Spis polskich policjantów i funkcjonariuszy służb granicznych zamordowanych i zaginionych po 1 września 1939 roku*, pod red. A. Misiuka, Szczytno 1993; W. K. Roman, *Żandarmi polscy wymordowani na wschodzie. Wrzesień 1939 – maj 1940*, Wojskowy Przegląd Historyczny, 1996, č. 3; M. J. Rubas, *Katyńska lista strat polskich formacji granicznych. Żołnierze Korpusu Ochrony Pogranicza i funkcjonariusze Straży Granicznej pomordowani i zaginieni na wschodzie na przelomie lat 1939/1940*, Warszawa 2000.

⁸⁰ *Lista Starobielska*, oprac. Z. Gajowniczek, cz. I-II, Wojskowy Przegląd Historyczny, 1992, č. 4, s.285-304, 1993, nr 1, s. 283-323; *Listy wywózkowe z obozu w Kozielsku*, Wojskowy Przegląd Historyczny, 1990, č. 3-4, s. 313-387; J. Tucholski, *Transporty śmierci z Ostaszkowa do Kalinina*, Wojskowy Przegląd Historyczny, 1994, č. 1-2, s. 284-299; J. Tucholski, *Mord w Katyniu...*, s. 574-587 (zde je i soupis zajatců Starobělska).

⁸¹ F. Pasz, *Zaginieni Cieszyniaci*, Katolik, 1989, č. 27; M. Łabuz, *Śmierć Cieszynian i Bielszczan w ZSSR*. Kronika [Bielsko-Biała], 1989, č. 41, 43-45; T. Brachaczek, *Ta krew nie może zostać zapomniana*, Głos Ziemi Cieszyńskiej, 1991, č. 16, 17, 19-21; S. Król, *Cieszyniaci zamordowani w ZSRR*, Kalendarz Cieszyński 2000, s. 112-137.

⁸² *Księga Katyńska*, cz. 1 Ostaszów, oprac. W. Starościak, Katowice 1995; M. Łabuz, *Ślązacy zamordowani w ZSRR (Ostaszów – Kozielsk – Starobielsk)*, cz. I, Zanie Śląskie, r. 54, 1991, č.1-2, s. 111-129; H. Duda, *Szlakiem zbrodni. Ostaszów – Twier – Miednoje*, Opole 1994; Týž, *Szlakiem zbrodni II. Opolane w sprawie katyńskiej*, Opole 1998; J. Delowicz, *Zginęli na wschodzie. Kozielsk, Starobielsk, Ostaszów*. Żory 1995; Týž, *Śmierć przyszła wiosną. Mieszkańcy ziemi rybnicko-wodzisławskiej z obozów Kozielsk, Starobielsk, Ostaszów zamordowani w roku 1940 w Katyniu, Charkowie i Kalininie*, Żory 2000; *Śląska lista ofiar „Golgoty Wschodu“*, oprac. J. Filar, P. Śmigielski, Dziennik Zachodni, 8. 4. 2000 (Dodatek).

doklady shromážděné místními badateli (např. J. Kazik z Českého Těšína, J. Burek z Louk nad Olzou [později z Ustroně], O. Guziur z Katowic), a desítky článků ke konkrétním obětem z Těšínska, publikovaných v regionálním tisku (např. R. Danel, L. Kara [K. Raszka], A. Mainka, K. Ochman, K. Santarius, O. Toboła). Pro doplnění životopisů obětí lze využít též soupisů a životopisných medailónků obětí války a okupace, jež byly už před lety vydány k jiným účelům, např. bilance ztrát pracovníků kultury a učitelů.⁸³ Nezastupitelné místo zde má zvláště soupis obětí okupace ze Záołzí od S. Zahradníka.⁸⁴

Z archivních materiálů má pro výzkum mimořádný význam obsáhlá sbírka dokumentující průběh války a německé okupace na Těšínsku, sestavená krátce po válce J. Mazurkem z Bystrice. Sbírkou obsahuje též informace o obětech táborů a věznic v SSSR z většiny obcí Těšínska, a je uložena v Bibliotece Śląské v Katovicích a v Okresním archivu v Karvině.⁸⁵ Pro verifikaci služebního zařazení a životopisných údajů policistů ze Záołzí jsou nepostradatelné personální spisy a kartotéka Policie Slezeského vojvodství, uchovávané ve Státním archivu v Katovicích.⁸⁶ Údaje o narození některých obětí lze verifikovat podle dochovaných matrik katolických i evangelických farních úřadů, které jsou uloženy v Zemském archivu v Opavě. Další údaje o obětech lze ověřit též ve Varšavě – v kartotékách Katyského muzea (Muzeum Katyńskie), v kartotékách a personálních spisech důstojníků v Ústředním vojenském archivu (Centralne Archiwum Wojskowe), kde lze ověřit zvláště hodnosti a služební zařazení důstojníků, v kartotékách perzekvovaných osob ve středisku Karta aj.

Český výzkum katyňských obětí

Výzkum katyňských obětí původem z českých zemí, především z dnešní české části Těšínska, započal už na podzim roku 1989, kdy byl sestaven provizorní soupis asi dvaceti pravděpodobných obětí. Řešitelé ani nepředpokládali, že by jich mohlo být podstatně více, nenapovídaly to ani dosavadní výzkumy válečných obětí. Ty byly totiž vedeny jako oběti nacistické okupace, zčásti proto, že katyňský zločin byl připisován

⁸³ L. Brožek, R. Hajduk, A. Targ, H. Rechowicz, *Materiały do listy strat kultury polskiej na Śląsku w latach 1939-1945*, Zaranie Śląskie, 1960, č. 4, s. 629-651; J. Macura, *Lista strat nauczycielstwa polskiego czechosłowackiej części Śląska Cieszyńskiego w okresie II wojny światowej*, Przegląd Historyczno-Oświatowy, 1974, č. 4.

⁸⁴ S. Zahradnik, *Zaolziańskie ofiary okupacji hitlerowskiej (w byłych powiatach czeskokocieszyńskim i frysztackim) 1939-1945*, Opole 1988.

⁸⁵ Biblioteka Śląska Katowice, Oddział Zbiorów Specjalnych, zbiory dr. J. Mazurka, sygn. R 1662 III; Okresní archiv Karviná, pozůstalost dr. J. Mazurka, sygn. kart. II Hs 16 844/39 a, b, c.

⁸⁶ Archiwum Państwowe Katowice, Policja Województwa Śląskiego, sygn. 73-106; o fondu E. Długajczyk, *Kancelaria i pozostałość aktowa policji województwa śląskiego*, Warszawa 1990.

Němcům, především však kvůli neobjasněným okolnostem, za nichž se neznámé osoby dostaly do zajetí. Často se předpokládalo, že neznámí důstojníci a policisté padli při obraně Polska proti německému vpádu. Sovětská agrese vůči Polsku se totiž po léta zamlčovala. V létě roku 1989 se však v renomovaném sovětském týdeníku *Moskovskije novosti*, který byl pravidelně dodáván i do Československa, objevil první článek Gennadije Žavoronkova, který připsal spáchání zločinu v Katyni příslušníkům sovětské bezpečnosti. Přes snahu sovětského vedení zastavit tento projev „glasnosti“ přišly další články, jež zmínily jako místo dalších masových vražd kromě Katyně i Charkov.⁸⁷ V té době se již totalitní režim v Československu i Polsku hroutil a objevovaly se samizdatové i exilové publikace s objektivními informacemi o Katyni. Tak už v prosinci 1989 vznikl scénář dokumentárního filmu o zločinu v Katyni, který byl vzápětí přijat tehdejší Československou televizí k realizaci. Natáčení se uskutečnilo až v dubnu 1990, necelé dva týdny poté, co Sovětský svaz přiznal svou odpovědnost za zločin a sovětské úřady natáčení v Katyni povolily. Film poprvé představil československé veřejnosti nejen objektivní informaci o zločinu a jeho pachatelích, ale též o obětech z řad obyvatel Těšínska.⁸⁸ Následovala muzejní výstava o příčinách, průběhu a následcích katyňského zločinu, která obsáhle dokumentovala i oběti z Těšínska a byla několikrát v doplněné verzi opakována.⁸⁹

První životopisy obětí katyňského zločinu původem z Těšínska byly publikovány v polském tisku od ledna 1990 s žádostí o spolupráci čtenářů při ověřování zjištěných údajů a při doplňování listiny obětí.⁹⁰ Započal tak dlouhodobý a pravidelný kontakt s veřejností prostřednictvím tisku, rozhlasu a televize, kdy asi 150 čtenářských a posluchačských ohlasů pomohlo výrazně doplnit a zpřesnit evidenci obětí.⁹¹ Ohlasy byly získány i prostřednictvím českého tisku, neboť mnozí příbuzní po obětech žili mimo Těšínsko v českém prostředí.⁹² Nezbytnou podmínkou úspěšnosti výzkumu byla úzká spolupráce s Katyňskou rodinou v ČSR (později v ČR), sdružující pozůstalé po obětech,

⁸⁷ G. Žavoronkov, *Tajny Katyňského lesa*, *Moskovskije novosti*, 1989, č. 32, s. 16; týž, *O čem mlčít Katyňskij les?*, tamtéž, 1990, č. 3, s. 16; týž, *Tajna černoje dorogi*, tamtéž, 1990, č. 24, s. 16.

⁸⁸ *Stíny svědomí*, námět a scénář M. Borák, režie Jan Flak, vyrobila Československá televize Ostrava v roce 1990.

⁸⁹ Výstava *Katyň* byla připravena ve spolupráci s Polským kulturně-osvětovým svazem v Českém Těšíně, v jehož klubu se v září 1990 konala; výstavu *Katyň- symbol zločinů stalinismu* připravilo v květnu 1991 Slezské zemské muzeum v Opavě, v prosinci 1991 byla instalována v Okresním muzeu v Bruntále; výstava *Katyň – zločin století* se konala v dubnu a květnu 1993 v Muzeu Těšínska v Českém Těšíně.

⁹⁰ M. Borák, *Zaginěli bez wieści? Katyň – krwawa „biała plama“ historii*, *Głos Ludu*, 1990, 27. 1., 3. 2., 5. 4.; týž, *Nie tylko Katyń*, *Głos Ludu*, 1990, 12. 4., 21. 4., 27. 4., 29. 4., 3. 5., 10. 5., 12. 5., 17. 5., 12. 7., 1991, 24. 1.

⁹¹ Viz např. M. Borák, *Katyńskie blizny. Z listów czytelników o ofiarach obozów w ZSSR*, *Głos Ludu*, 1990, 19. 7., 26. 7., 2. 8., 9. 8., 16. 8., 30. 8., 6. 9., 13. 9., 20. 9.

jejich příbuzné a známé. Zvláště při ověřování životopisných údajů konkrétních obětí byla tato pomoc nezbytná. Na základě výzvy v polském a českém regionálním tisku se uskutečnilo v červnu 1990 první setkání takových osob v Českém Těšíně, jež se stalo podnětem k založení Katyňské rodiny.

Výsledky prvního výzkumu byly v letech 1991 – 1992 publikovány v polském i v českém odborném tisku a také v obsáhlém knižním zpracování, vydaném polsky v Českém Těšíně.⁹³ Problematika katyňských obětí z Těšínska byla představena i na mezinárodní vědecké konferenci v Paříži.⁹⁴ Následovalo dlouhé období soustavného doplňování životopisných údajů o obětech zločinu v závislosti na nově publikované literatuře, archivním studiu a nově zpřístupněných dokumentech, i na stále trvajícím ohlasu veřejnosti na publikované články. Počet zjištěných obětí původem z českých zemí se během let více než zdvojnásobil a bylo o nich publikováno několik studií.⁹⁵

Novým impulsem ke zhodnocení výsledků se stala práce na řešení výzkumného projektu Ministerstva zahraničí ČR, který se týkal perzekuce československých občanů v bývalém Sovětském svazu.⁹⁶ Podobně zaměřený výzkum, předpokládající rozsáhlé studium v ruských archivech, byl další příležitostí ke zhodnocení výsledků dosažených

⁹² M. Borák, *Masakr v Katyňském lese*. Magazín Nové svobody, 1990, č. 18, s. 5, č. 19, s. 5, č. 31, s. 5; týž, *Zápisky z Katyně*, Moravskoslezský den, 1990, 17.-19. 5., 21 -22. 5., s. 3; týž, *Varování z Katyně*, Moravskoslezský večerník, 14. 5. 1991, s. 3; týž, *O zločinu v Katyni*, Moravskoslezský den, 14. 5. 1991, s. 2., týž, *Zločin v Katyni*, Nová svoboda, 14. 5. 1991, s. 2; týž, *Nejen o Katyni*, Moravskoslezský den, 20. 8.1991, s. 7.

⁹³ M. Borák, *Zaolziańskie ofiary Katynia*, Łambinowicki Rocznik Muzealny, 1992, č. 15, s. 21-27; týž, *Obyvatelé Těšínska obětmi táborů a věznic v SSSR (výsledky výzkumu)*, Slezský sborník, 1992, č. 2, s. 108-120; týž, *Symbol Katynia...*, c. d.

⁹⁴ M. Borák, *Katyn dans la mémoire des Tchéques et des Polonais de Silésie*, La Nouvelle Alternative, Revue pour les droits et les libertés démocratiques en Europe de l'Est, Paris, Décembre 1993, No 32, p. 28-31.

⁹⁵ M. Borák, *Katyň - neznámé souvislosti. Občané z Těšínska obětmi zločinu NKVD*, Těšínsko, 34, 1991, č. 3, s. 10-15; týž, *Mrtví od Charkova. Občané z Těšínska v Katyni číslo 2*, Těšínsko, 35, 1992, č. 1, s. 16-22; týž, *Echa katyńskie*, Kalendarz Śląski, 29, 1993, s. 49-52; týž, *Tragédie slezských policistů*, Těšínsko, 36, 1993, č. 4, s. 11-19; týž, *Pamięć nie opuszcza żywych*, Zwrot, 45, 1993, č. 4, s. 8-15; týž, *Ostravští rodáci obětmi zločinu NKVD v Katyni*, Ostrava. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, sv. 17, Ostrava 1995, s. 152-163; týž, *Największa zbrodnia w historii Zaolzia. Podróż do Miednoje*, Kalendarz Śląski, 37, 2001, s. 106-111.

⁹⁶ Výsledky publikovány ve sborníku *Perzekuce občanů z území dnešní České republiky v SSSR*, ed. M. Borák, Sešity ÚDV AV ČR sv. 38, Praha 2003; viz též M. Borák, *České stopy v Gulagu, Z výzkumu perzekuce Čechů a občanů ČSR v Sovětském svazu*, Opava 2003, s. 95-101.

v průběhu let i při zjišťování katyňských obětí, jež tvoří specifickou kategorii obětí v rámci perzekuce obyvatel českých zemí v bývalém Sovětském svazu.⁹⁷

Metodika výzkumu, kritéria pro evidenci obětí

Pro metodiku výzkumu a evidenci obětí byly využity poznatky polské historiografie, zohledňující specifiku katyňských zločinů.⁹⁸ Základem evidence jsou údaje zahrnující jméno a příjmení oběti (včetně jména otce, které je pro orientaci podle „otčestva“ v ruských soupisech nezbytné), datum a místo narození, bydliště a zaměstnání v době před vypuknutím války, povolání, vojenská hodnost a poslední zařazení k jednotce, nebo hodnost v policejních a bezpečnostních složkách – v Policii Slezského vojvodství (Policja Województwa Śląskiego), ve Státní policii (Policja Państwowa), v Pohraniční stráž (Straż Graniczna), ve Sboru ochrany pohraničí (Korpus Ochrony Pogranicza), poslední služební zařazení před evakuací, okolnosti evakuace a zajetí, zajatecký tábor, okolnosti smrti (transportní listina, hřbitov). Pokud to bylo možné zjistit, zahrnuje evidence též další podrobnosti z průběhu života obětí (údaje o studiu a dosaženém vzdělání, o vojenském či policejním vzdělání, o příp. účasti v 1. světové válce a v legionech, o vstupu do prvních formací polského vojska a policie, o služebním postupu, o průběhu zaměstnání, o rodině – zvl. o manželce a dětech, o svědectví jiných osob ohledně okolností zajetí, o dopisech a zprávách ze zajetí, o dokumentech nalezených při exhumaci ap.). Nechybí odkazy na prameny informací, umožňující komparaci všech zjištěných údajů a v případě nesrovnalostí jejich novou verifikaci. Jsou zde též bibliografické záznamy článků, v nichž se o konkrétní osobě píše. Pro interní potřebu slouží záznamy adres žijících příbuzných a svědků, kteří mohou údaje doplnit.

Cílem výzkumu bylo zjistit oběti tzv. katyňských zločinů, které pocházely z území dnešní České republiky, především ze Záolzí, kde žije autochtonní polské obyvatelstvo. Do evidence obětí byly zařazeny osoby, které se na tomto území narodily, nebo tu v době vypuknutí války v září 1939 bydlely či služebně působily (většinou šlo o osoby, které sem přišly za prací po říjnu 1938, kdy bylo Záolzí přičleněno k polskému státu, nebo o policisty, kteří sem v té době byli služebně přiděleni). Týkalo se to i osob narozených či

⁹⁷ Blíže o projektu viz M. Borák, *Formy i rozmiar represji wobec Czechów i mieszkańców ziem czeskich w Związku Radzieckim do 1956 r. Stan Badań*. In: *Represje sowieckie wobec narodów Europy 1944-1956*, pod red. D. Roguta i A. Adamczyka, Żelów 2005, s. 323-341.

⁹⁸ Např. M. Tarczyński, J. Tucholski, *Z metodyki i organizacji badań nad wykazami imiennymi i życiorysami katyńczyków*, Wojskowy Przegląd Historyczny, 1989, č. 2, s. 405-409; A. Knyt, *Represjonowani – imiennie*, Karta, 2000, č. 31, s. 142-145.

bydlících a působících v tehdy sjednoceném Těšíně bez ohledu na to, zda se jednalo o jeho dnešní českou či polskou část, což mnohdy ani nebylo možno přesně zjistit. Těšín jako středisko regionu byl sídlem správních orgánů včetně policie a vojska, ve městě byla posádka 4. pluku podhalanských střelců. Do evidence tak byly zahrnuty i oběti z řad důstojníků trvale přidělených k této jednotce. Zrovna tak jsme v evidenci ponechali čtyři policisty, kteří sloužili na stanicích ve slovenských obcích Čierne, Skalité a Svrčinoviec, tehdy připojených k Polsku.

Výjimkou z tohoto územního kritéria je rovněž zařazení obětí, jež se hlásily k české národnosti, a přitom nepocházely z českých zemí, ale z Haliče, kde před válkou žila početná česká menšina. Naznačují to některé relace a vzpomínky místních Čechů. Mezi zastřelenými policisty měl být např. K. Kosela z Nivy Hubinské, bývalý člen polské policie a obchodník, v Katyni měl být zastřelen manžel sestry J. Perného z Kvasilova.⁹⁹ V táborech pro polské zajatce se k Čechům údajně hlásilo asi šest zajatců. Podle hlášení NKVD o národnostním složení a teritoriálním původu zajatců ze 28. 2. 1940, 3. 3. 1940 a 16. 3. 1940 se v táboře Kozelsk hlásil 1 důstojník jako Čech původem z Československa, v táboře Starobělsk byl 1 český důstojník původem z nowogródského vojvodství z Polska, v táboře Ostaškovo se mezi polskými policisty hlásili 2 Češi, v Záporožském táboře byl mezi poddůstojníky polské armády další Čech. Zatím byli jako Češi určeni jen 2 důstojníci ležící v Katyni. Prvním byl Kamil Rafael Sýkora, nar. 4. 6. 1892 v Pětikostelí v Maďarsku, kapitán pěchoty polské armády, který studoval v Praze, Vídni a v Brně. Byl důstojníkem z povolání už před první světovou válkou v rakouské armádě, v r. 1918 přešel k polským legionům a sloužil až do r. 1939 v Dubně. Druhým Čechem byl podle tvrzení České besedy ve Lvově kapitán WP Pavel Jiří Mazák, absolvent Chemické fakulty Lvovské Politechniky. Narodil se 10. 1. 1904 v Tarnopolu jako syn rodáka z Hané, vojenského kapelníka a virtuóza na křídlovku Jana Mazáka, který zemřel na následky zranění v bojích s bolševiky v roce 1920. Ostatní Čechy se spolehlivě určit dosud nepodařilo.¹⁰⁰

Poslední výjimkou je zařazení čtyř obětí, které se sice narodily a působily v Polsku, ale jejich rodiny dnes trvale žijí v České republice, účastní se činnosti Katyňské rodiny, a

⁹⁹ V. Dufek, *Perzekuce Čechů na západní Volyni*. In: V. Dufek (ed.), *Kapitoly z dějin volyňských Čechů*, Praha 1997, s. 113. Oficiální soupis obětí (*Miednoje. Księga Cmentarna...*, c. d., T. 1, s. 404) však uvádí jen Jana Koselu (nar. v roce 1905, bez udání místa), který sloužil od r. 1929 ve Varšavě a před válkou přešel na stanici. Głowaczów (kozienický okres ve vojvodství kieleckém).

¹⁰⁰ Blíže viz *Katyň. Dokumenty zbrodni*, T. 1, Warszawa 1995, s. 446, 452, 454, 466; tamtéž, T. 2, Warszawa 1998, s. 67-73; *Pro memoria*, „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1991, nr 1, s. 392.

přejí si zahrnout své blízké do seznamu zdejších obětí. Tuto citovou vazbu musíme respektovat.

Časové kritérium je vymezeno okolnostmi katyňských zločinů, tedy počátkem sovětského zajetí po 17. září 1939 a povražděním zajatců v roce 1940. Osoby, které byly sovětským režimem popraveny či umučeny v gulazích už před válkou, nebo naopak později v jejím průběhu a po ní, vedeme jen v pomocné evidenci, neboť s naším tématem přímo nesouvisejí. Základem evidence je 479 dosud zjištěných obětí verifikovaných hřbitovními knihami, a dále skupina 55 osob s přesně nezjištěnými okolnostmi smrti, jež se dostaly do sovětského zajetí či vězení už na podzim roku 1939, a pravděpodobně patří k obětem téhož zločinu.

Výsledky výzkumu: počty a charakteristika obětí

Oběti zajateckých táborů Kozelsk, Starobělsk a Ostaškov vedeme v evidenci podle míst, kde jsou pohřbeni, tedy Katyň (99 obětí), Charkov (32 obětí) a Mednoje (348 obětí). Ve srovnání s první fází výzkumu z roku 1991 podstatně vzrostl celkový počet ověřených obětí (ze 198 na dnešních 479), a zároveň bylo z této skupiny obětí vyřazeno asi dvacet jmen, která při verifikaci ve hřbitovních knihách neobstála.¹⁰¹ Pro účely analýzy bude však vhodnější rozdělit oběti na dvě části, tedy pojednat zvlášť o důstojnících polské armády a zvlášť o policistech.

Z celkem 131 důstojníků tvořili naprostou většinu 104 důstojníci v záloze, ze 27 důstojníků z povolání bylo 19 v aktivní službě, 7 ve výslužbě a 1 v domobraně. Podle hodností vysoce převažují podporučíci – bylo jich celkem 80, což odpovídá skutečnosti, že mezi oběťmi převažovali důstojníci v záloze. Dále jsme zaznamenali 23 poručíků, 16 kapitánů, 5 podplukovníků, 4 majory, 2 aspiranty i 1 rotmistra. Zajímavé je rozdělení hodností podle táborů; např. ve Starobělsku se nacházeli 4 z celkem 5 podplukovníků, i když zde byla umístěna jen třetina důstojníků ve srovnání s Kozelskem. Potvrzuje to zjištění, že tábor ve Starobělsku byl určen především pro důstojníky vyšších hodností. Necelá polovina důstojníků (59) patřila ke 4. pluku podhalanských střelců v Těšíně.

Z hlediska sociální skladby šlo výhradně o představitele inteligence. Kromě 27 profesionálních důstojníků bylo mezi důstojníky v záloze 44 učitelů, 11 inženýrů a techniků, 9 lékařů a veterinářů, 9 právníků a soudců, 8 různých státních a obecních úředníků, 7 důlních a hutních úředníků, 6 bankovních úředníků, 5 obchodníků a

¹⁰¹ Výsledky publikovány v: M. Borák, *Symbol Katyňa...*; M. Borák, *Obyvatelé Těšínska oběťmi táborů a věznic v SSSR (výsledky výzkumu)*, „Slezský sborník“ 1992, č. 2, s. 108-120.

podnikatelů, a v 5 případech nebyla profese zjištěna. Toto zjištění jednoznačně prokazuje, že likvidací polských důstojníků chtěl sovětský režim významně poškodit polskou národní inteligenci, tak jak to od začátku války systematicky prováděl i okupační režim nacistů.

Podle místa narození pocházela zhruba polovina důstojníků z dnešního Polska (64 osob), jen o něco méně z území dnešní České republiky (55 osob), 5 důstojníků pocházelo z Těšína (bez rozlišení jeho částí); ve 4 případech nebylo místo narození zjištěno a 3 důstojníci se narodili v zahraničí (Pětikostelí v Maďarsku, Petrohrad v Rusku a Hliboké na Bukovině). Celkem 40 důstojníků se narodilo v některé ze 28 obcí na Záolzí – po 3 v Doubravě, Karviné, Svibici a Vendryni, po 2 v Dětmarovicích, Lazech, Stonavě a Těrlicku, po 1 v Dolní a Horní Suché, Dolním Žukově, Horní Lutyni, Kojkovicích, Konské, Koňakově, Lyžbicích, Marklovicích, Mostech u Českého Těšína, Mostech u Jablunkova, Návsí, Orlové, Petrovicích, Porubě, Ráji, Ropici, Rychvaldu, Třanovicích a Věřňovicích. Z celkem 15 důstojníků narozených hlouběji v českých zemích jich 6 pocházelo z Ostravy (z dnešních částí Moravská a Slezská Ostrava, Vítkovice a Michálkovice), 2 z Břeclavi, a po 1 z Prahy, Vysokého Mýta, Vilímova, Olšan na Šumpersku, Hranic na Moravě, Starého Dvoru u Domažlic a Grilovic na Moravě [toto místo nebylo dosud upřesněno]. Ve srovnání s předchozím výzkumem se počet zjištěných rodáků ze Záolzí takřka nezměnil (ze 39 vzrostl jen na 40), zatímco prudce vzrostl počet osob narozených v Polsku (ze 4 na 64) a ve vnitrozemí České republiky (ze 6 na 15). Původní evidence totiž vznikala především na základě informací od obyvatel Záolzí a je pochopitelné, že v jejich paměti se mnohem lépe uchovalo povědomí o příslušnících místních rodin, dlouhodobě zde usídlených, než o úřednících, kteří sem po roce 1938 přišli za prací, o důstojnících z těšínské posádky 4 psp nebo o Polácích původem z vnitrozemí Čech a Moravy. V další fázi výzkumu tedy přírůstek evidence obětí přinášel spíše průzkum archivních materiálů a nově publikovaných soupisů, včetně hřbitovních knih.

Podle místa bydliště, jež se většinou krylo s místem zaměstnání, jednoznačně převažují obce v Polsku (86 případů), v 18 případech šlo o Těšín, v 6 případech nebylo místo bydliště zjištěno. Z celkem 21 důstojníků bydlících v té době na Záolzí žili 3 důstojníci v Bohumíně a Třinci, po 2 v Jablunkově, Karviné, Orlové a Rychvaldě, po 1 v Darkově, Doubravě, Dolním Žukově, Fryštátě, Horní Lutyni, Mostech u Českého Těšína a Petřvaldu. V Polsku tedy žili nejen důstojníci v záloze, kteří patřili ke 4. pluku podhalanských střelců, ale i naprostá většina rodáků ze Záolzí a všichni Poláci

z vnitrozemí českých zemí. Někteří odešli do Polska už během první světové války, většinou však až krátce po ní a po rozdělení Těšínska v roce 1920, ale jen asi 7 z nich se po roce 1938, kdy bylo Záolží zabráno Polskem, vrátilo zpátky. Jako představitelé inteligence si už v Polsku vybudovali profesní zázemí a dosáhli určitého společenského postavení, proto zřejmě váhali s návratem do nejistých podmínek mnohem více, než lidé bez kvalifikace nebo osoby, které zde hledaly uplatnění ve státní službě.

Všichni povraždění důstojníci leží na vojenských hřbitovech v Katyni nebo v Charkově, s jedinou výjimkou: podporučík Sylwester Burzyk, rodák z Karviné, absolvent gymnázia v Orlové a báňský úředník, zemřel už v lednu 1940 během pobytu v Kozelsku a byl pochován na městském hřbitově.¹⁰²

Poněkud odlišné výsledky přinesl rozbor verifikovaných 348 obětí z řad policistů. Na rozdíl od předchozího výzkumu se více než zdvojnásobil počet zjištěných obětí a především byly podstatně doplněny a zpřesněny další údaje o nich. Policisté patřili takřka výhradně do formace Policie Slezského vojvodství (PSV), jen čtyři z nich byli příslušníky Státní policie 1 sloužil u Pohraniční stráž. Podle hodností bylo mezi nimi 191 strážníků (posterunkowy), 91 nadstrážníků (starszy posterunkowy), 32 strážmistrů (przodownik), 28 vrchních strážmistrů (starszy przodownik), 4 komisaři (komisarz), a 2 byli zaměstnání jako civilní zřízenci.

Sociální původ obětí před jejich vstupem do řad policie šlo zjistit jen v omezeném počtu případů, především u rodáků ze Záolží, u nichž to uvedli jejich příbuzní. Starší policisté přešli k policejní službě obvykle z armády nebo četnictva, zatímco naprostá většina mladých se tam dostala až v rámci hromadného náboru v letech 1938-1939, kdy vznikla potřeba vytvořit struktury PSV na Záolží ze spolehlivých osob znajících dobře místní poměry. Mnozí z nich tak zároveň vyřešili i svou sociální situaci, neboť nezaměstnanost tehdy hrozila především mladým a méně kvalifikovaným pracovníkům. Na rozdíl od důstojníků, jejichž řady tvořili takřka výhradně příslušníci inteligence, převažovali výrazně mezi nově přijatými policisty dělníci všech profesí, zvl. hutníci z Třineckých železáren a horníci z dolů v Ostravsko-karvinském revíru, k nimž patřili i četní rolníci a řemeslníci. Tím jasněji vyniká likvidační záměr sovětského režimu. Zatímco prosté vojáky a poddůstojníky hned po zajetí oddělili od důstojníků a obvykle je na důkaz mezinárodní solidarity dělnické třídy propustili, vůči policistům toto třídní

¹⁰² *Katyn. Dokumenty zbrodni*, T. 3, Warszawa 2001, s. 497-498.

hledisko neuplatnili. Považovali je totiž za vykonavatele státní moci buržoazie a ideologické nepřátele režimu o to nebezpečnější, že kdysi k dělnické třídě patřili.

Podle místa narození převažují i ve skupině policistů osoby narozené v Polsku (celkem 157), ze Záolzí pocházelo 132 osob, dalších 5 se narodilo v Těšíně (bez rozlišení jeho částí). Z jiných oblastí českých zemí pocházely 2 osoby (z Prahy a z Velké Kraše u Vidnavy), 5 osob se narodilo v Německu a u 47 osob se místo narození prozatím nepodařilo zjistit. Skoro každá obec na Záolzí má mezi oběťmi ležícími v Medném u Tveru svého rodáka. Oněch 130 obětí ze Záolzí pocházelo z celkem 46 místních obcí (bez Těšína): 11 z Karviné, 9 z Darkova, 8 z Mostů u Jablunkova, po 7 z Dolních Bludovic, Lazů a Stonavy, 6 z Konské, po 5 z Bystřice, Horní Lutyně a Orlové, 4 z Louk nad Olzou, po 3 z Dolních Datyní, Horní Suché, Marklovic, Návsí a Třince, po 2 z Bohumína, Dolní Lutyně, Karpentné, Lyžbic, Oldřichovic, Petrovic, Prostřední Suché, Pudlova, Ráje, Stanislavic, Stříteže, Závady a Životic, po 1 z Dolní Líštné, Dolní Suché, Fryštátu, Horního Těrlicka, Hradiště, Hrádku, Kojkovic, Košarisk, Neborů, Poruby, Ropice, Skřečoně, Smilovic, Šumbarku, Šunychlu, Vendryně a Věřňovic.

Přehled podle místa působení policistů prokazuje jejich vztah k Záolzí ještě výrazněji. Celkem 275 policistů sloužilo na stanicích PSV na Záolzí, dalších 23 policistů na komisařství a okresním velitelství PSV v Těšíně (bez rozlišení jeho částí). Seznam těchto míst dává skoro kompletní přehled o policejní struktuře v regionu a dokazuje mimořádně vysoké oběti z řad policistů: 51 policistů sloužilo ve Fryštátu (23 na komisařství, 17 ve vyšetřovacím oddělení a 11 na okresním velitelství), 36 v Novém Bohumíně (na komisařství a v policejní škole), 25 v Orlové (15 na komisařství a 10 v jízdním oddílu), 20 v Petřvaldě (na komisařství a celním úřadě), 18 na komisařství v Karviné, 10 v Rychvaldě, po 7 v Jablunkově a Lazech, 6 v Mostech u Jablunkova, po 5 v Bohumíně Městě, Skřečoni a Třinci, po 4 v Dolní Lutyni, Hnojníku a Stonavě, po 3 v Bludovicích, Bystřici, Darkově, Dětmarovicích, Dolní Lomné, Dolních Domaslovicích, Doubravě, Loukách nad Olzou, Petrovicích a Šumbarku, po 2 v Dolní a Horní Suché, Horní Lutyni, Horním Těrlicku, Oldřichovicích, Polské Morávce, Pudlově, Ropici, Šenově, Vendryni a Vojkovicích, po 1 v Komorní Lhotce, Mistřovicích, Návsí, Porubě a Stříteži, celkem 11 policistů má jako místo výkonu služby uvedeno jen „Záolzí“, bez bližšího upřesnění. Na stanicích PSV v dnešním Polsku sloužilo celkem 42 policistů, v naprosté většině rodáků ze Záolzí, nejvíce na komisařství v Chorzowě (9) a Katovicích (5), a na stanicích Čierne, Skalité a Svrčinoviec na dnešním Slovensku další 4 policisté. Ve

formaci Státní policie ve vnitrozemí Polska sloužili 4 policisté – w Kamionce Strumiłowé, Brzeszczi (okres Osvětim), Mirci (okres Iłża) a ve vojvodství Polesí.

Kromě obětí verifikovaných hřbitovními knihami máme v evidenci dalších 55 osob, u nichž se okolnosti jejich smrti prozatím nepodařilo přesně zjistit. Je mezi nimi 22 důstojníků polského vojska, 20 policistů PSV a Pohraniční stráže a 13 dalších mužů ze Záoľzí, kteří byli na podzim roku 1939 či počátkem roku 1940 zatčeni sovětskými orgány ve Lvově a poté zmizeli. Některá jména obětí z této skupiny jsme již našli na listině Poláků povražděných na Ukrajině. Je tam uveden např. poručík v záloze Alfons Hess ze 4. pěšího pluku podhalanských střelců v Těšíně, policista Józef Mazurek z Rychvaldu, nebo Čech původem z Brna podplukovník František Kikal.¹⁰³ Většina těchto osob s velmi vysokou pravděpodobností patří ke katyňským obětem, ale bude to zapotřebí ještě podrobněji prokázat.

Z původní evidence katyňských obětí jsme vyřadili 4 rodáky za Záoľzí, kteří byli v SSSR buď popraveni již před válkou (Józef Gibiec z Konské, Wiktor Polak z Lazů) nebo zahynuli na následky věznění v gulazích během války (Henryk Cimała z Bludovic, Pinkus Wasserteil z Karviné). Dalších 38 vyřazených případů tvoří prokazatelné omyly v evidenci, duplikáty, nejasně vymezené okolnosti smrti (zvláště nezvěstní v zářijové kampani obrany Polska v roce 1939, kteří patrně zahynuli na německé frontě), místo narození či bydliště mimo sledované území České republiky apod.

Výzkum obětí katyňských zločinů původem z území dnešní České republiky (a zvláště ze Záoľzia) je tedy v podstatě již uzavřen. Zpřístupňování dalších archivních materiálů by však ještě mohlo způsobit drobné přesuny v kategoriích obětí, či verifikovat osoby, u nichž dosud není známo místo narození. Ve hřbitovních knihách je sice několik set takových jmen, ale v rámci našeho výzkumu se může jednat snad už jen o osoby, které se narodily v českém vnitrozemí, a těch už asi nebude mnoho. Služební zařazení policistů i důstojníků už bylo publikováno, takže tady k žádnému překvapení už nedojde. Jedině snad verifikace ukrajinské listiny obětí, nalezení běloruské listiny či dokonce osobních spisů ze zajateckých táborů by mohlo přinést výraznější doplňky. Zbývá tedy publikovat soupis zjištěných obětí, nejlépe v podobě životopisných medailónků doplněných fotografiemi obětí a dochovanými dokumenty (dopisy z táborů,

¹⁰³ *Listy Katyńskieji ciąg dalszy. Straceni na Ukrainie*, Warszawa 1994, s. 31, 40, 60.

zápisníky, předměty z exhumací, osobní doklady apod.). Počítáme s tím, že ještě před knižní publikací budou údaje o obětech předloženy ke kontrole veřejnosti v regionálním tisku, aby se zmenšilo riziko omylů.

Neúprosný běh času způsobil, že z někdejších asi sto padesáti členů Katyňské rodiny v České republice jich dnes zůstalo už jen sotva padesát. Před nedávnem zemřela i paní Olga Markiel-Kiszkowa, poslední z osmi bývalých manželek katyňských obětí, které stály při zrodu Katyňské rodiny. Památku obětí tak dnes uchovávají už většinou jejich děti a vnuci. V letošním roce ji výrazně oživil hodinový dokumentární film České televize,¹⁰⁴ který katyňské oběti ze Záolzí a jejich příbuzné představil české veřejnosti a připomenul aktuální souvislosti společenské reflexe tohoto zločinu, především v Polsku a dnešním Rusku. Právě tam se stále výrazněji ozývají ruští nacionalisté, kteří odmítají odpovědnost sovětského režimu za zločin i důkazy o jeho pachatelích.¹⁰⁵ Film popularizoval výsledky dlouhodobého výzkumu, především však přispěl k lepší informovanosti české společnosti o podstatě a významu katyňského zločinu. Byl přijat natolik příznivě,¹⁰⁶ že se brzy dočká pokračování. Nový film připomene pohnutou historii lebky jedné z obětí, kterou si z Katyně přivezl dánský lékař Helge Tramsen. Je totiž pravděpodobné, že se jedná o pozůstatky kapitána dr. Ludwika Szymańskiego, jehož dcera Maria až donedávna žila v Třinci a pomáhala zakládat první Katyňskou rodinu.

¹⁰⁴ Zločin jménem Katyň, scénář M. Borák a O. Tobała, režie Petra Všelichová, vyrobila Česká televize Ostrava v roce 2006.

¹⁰⁵ Ju. I. Muchin, *Katynskij detektiv*, Moskva 1995; Týž, *Antirossijskaja podlost'. Naučno-istoričeskij analiz*, Moskva 2003; Ju. Slobodkin, *Katyň. Kak i počemu gilerovcy rasstreljali pol'skich oficerov*, Moskva 2005;

¹⁰⁶ Byl na 42. mezinárodním festivalu populárně-vědeckých a dokumentárních filmů Academia film Olomouc 2007 oceněn jako nejlepší český dokument v oblasti společenských a humanitních věd.

Seznam obětí katyňských zločinů

Důstojníci polského vojska pochovaní v Katyni

1. Ahtelik Paweł, poručík v záloze, 15. VI. 1922 Rachowice u Gliwic, učitel obecné školy v Ruptawě (o. Rybnik), 4. pluk podhalanských střelců Těšín
2. Bartela Władysław, kapitán, 2. VI. 1896 Kęty, voják z povolání, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
3. Bicz Aleksander Józef, poručík v záloze, 27. II. 1909 Krakov, ředitel obecné školy Śladków Duży (o. Stopnik), 4. pluk podhalanských střelců Těšín
4. Blacha Wilhelm, podporučík v záloze, 30. IX. 1910 Karviná-Ráj, ředitel školy v Bohumíně
5. Brachaczek Rudolf, kapitán v záloze, 1. IV. 1895 Staré Město u Těšína, bankovní úředník v Katovicích
6. Bubik Witold, poručík v záloze, 12. VII. 1908 Zebrzydowice Dolne, důlní úředník Karviné
7. Bulicz Włodzimierz Ignacy, podporučík v záloze, 19. V. 1907 Krakov, učitel obecné školy v Ligotě (o. Lubliniec), 4. pluk podhalanských střelců Těšín
8. Burzyk Sylwester, podporučík v záloze, 20. X. 1899 Karviná, důlní úředník v Rybniku, zemřel 17. I. 1940 v táboře v Kozelsku
9. Chromik Walerian Ernest, podporučík v záloze, 14. XII. 1907 Doubrava, lesní inženýr v Lipowé (o. Żywiec)
10. Czarnecki Czesław, poručík v záloze, 30. VI. 1894 Hranice na Moravě, bankovní úředník
11. Dobija Michał, podporučík v záloze, 27. I. 1904, Rybarzowice (o. Żywiec), absolvent střední zemědělské školy, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
12. Dyba Roman Alojzy, podporučík v záloze, 5. XII. 1908 Svibice, majitel zámečnické dílny v Těšíně
13. Dzwonek Adolf, podporučík v záloze, 6. XII. 1906 Moravská Ostrava, učitel obecné školy v Pińsku
14. Farny Alfred Bernard, kapitán, 30. III. 1894 Těrlicko, voják z povolání, 3. pluk podhalanských střelců Bielsko
15. Filipek Jan, kapitán ve výslužbě, 7. IX. 1888 Svibice, inspektor pracovních oddílů mládeže
16. Filipowski Józef Antoni, poručík v záloze, 13. IV. 1898 Ostrava-Michálkovice, učitel obecné školy v Czechowicích
17. Fitzke Jan Józef, podporučík v záloze, 20. I. 1909 Gdów (voj. krakovské), antropolog, kustod Muzea Volyňské země v Łucku, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
18. Fizek Karol, podporučík v záloze, 2. VI. 1912 Landek (voj. Slezské), učitel gymnázia v Těšíně
19. Fucik Wiktor Jan, kapitán v záloze, 30. X. 1890 Velké Grylovice na Moravě [neurčeno], lesní inženýr, vedoucí pily a dílen ve Vilniusu

20. Galas Antoni, podporučík v záloze, 13. I. 1915 Koryczany (o. Olkusz), technik-mechanik v Koryczanech, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
21. Gałuszka Alojzy, poručík v záloze, 5. VIII. 1892 Stonava, ředitel obecné školy v Brenné
22. Gołąb Tadesz Franciszek, poručík, 9. VII. 1915 Břeclav, voják z povolání, 78. pěší pluk Baranowicze
23. Gołębski Antoni, podporučík v záloze, 20. V. 1890 Piotrków Trybunalski, lékař, pobočník nemocnice v Těšíně
24. Greczyn Stefan Tadeusz, 8 V 1902 Lwów, dopravní inženýr, referent vodohospodářské správy v Těšíně
25. Grodecki Jan Ludwik, podporučík v záloze, 17. V. 1910 Głogów (o. Rzeszów), inženýr, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
26. Guzdek Józef, podporučík v záloze, 2. III. 1908 Dziedzice, technik, učitel ve škole přípravy na povolání v Rybniku, bojoval 1. září 1939 u Bohumína
27. Halama Rudolf, aspirant v záloze, 29. VI. Svibice, ředitel Družstevní banky v Těšíně a Komunální spořitelny v Třinci
28. Hemmerling Emil Marian, podporučík v záloze, 30. VI. 1904 Krakov, soudce Okresního soudu v Krzeszowicích u Krakova, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
29. Jagosz Alojzy Jan, podporučík v záloze, 6. XI. 1910 Těšín, učitel obecné školy v Koniakowě, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
30. Jakubowski Józef Władysław, podporučík v záloze, PhDr., 22. I. 1901 Jasenie u Bílska, ředitel gymnázia A. Asnyka v Novém Bohumíně
31. Janik Antoni Józef, podporučík v záloze, 14. VI. 1892 Vendryně, ředitel obecné školy v Rybniku
32. Jarończyk Henryk Ludwik, poručík v záloze, 22. VII. 1895 Chomranice (o. Nowy Sącz), učitel obecné školy v Těšíně, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
33. Jarosz Sylwester, kapitán, 16. XII. 1896 Doubrava, voják z povolání, učitel na důstojnické škole Sboru ochrany pohraničí na Volyni
34. Joch Antoni, poručík v záloze, 28. VII. 1891 Olšany (o. Šumperk), učitel na učitelském semináři v Tarnopolu
35. Kabarowski Włodzimierz Emil, podporučík v záloze, 14. II. 1913 Limanowa, úředník Okresního soudu v Jablunkově
36. Kabiesz Ferdynand, podporučík v záloze, 30. IV. 1899 Karviná, úředník Skarbofermu v Chorzowě
37. Kiszka Jan, poručík v záloze, 24. XI. 1888 Dolní Suchá, učitel obecné školy v Jasienici u Bílska
38. Klimczyk Antoni, podporučík v záloze, 16. VII. 1907 Wieliczka, učitel, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
39. Kohótek Józef, poručík, 23. VII. 1898 Lazy, voják z povolání, prapor Sboru ochrany pohraničí „Iwieniec“

40. Kosmala Waclaw, podporučík v záloze, 21. IX. 1909 Starý Dvůr u Domažlic, učitel ve Wszechświętech (o.Opatów)
41. Kowalski Jan, podporučík v záloze, 8. IV. 1912 Konská, učitel obecné školy v Hažlachu
42. Król Fryderyk Dominik, kapitán v záloze, 6. III. 1895 Dětmarovice, ředitel školy ve Strumieni
43. Krzemiński Józef, poručík, 16. III. 1898 Swojczany (o. Miechów), voják z povolání, bojoval 1. září 1939 na Záolží
44. Kulisz Karol, podporučík v záloze, 14. VII. 1900 Żyrardów, ředitel obecné školy w Chocięnczycích (o. Wilejka), rodina žije v Těšíně
45. Luranc Franciszek, podporučík v záloze, 8. X. 1909 Osiek (o. Bielsko-Biała), bydlel a pracoval v Chorzowie, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
46. Maciałowicz Kazimierz Piotr, kapitán, 24. II. 1910 Częstochowa, voják z povolání, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
47. Malejka Leon, poručík v záloze, 23. X. 1897 Věřňovice, úředník spediční firmy v Gdyni
48. Marmużniak Stanisław, podporučík v záloze, 12. IV. 1906 Kleczany u Gorlic, učitel na gymnáziu a obchodní škole v Krakově, 4. pluk podhalanských střelců
49. Mazak Paweł Jerzy, podporučík v záloze, 10. I. 1904 Tarnopol, vystudoval chemii na technice ve Lvově, Čech
50. Milewski Wojciech, podporučík v záloze, 4. I. 1913 Milówka (o. Żywiec), vystudoval vysokou obchodní školu v Krakově, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
51. Młynarczyk Franciszek, major, 20. V. 1894 Stara Wieś u Limanowé, voják z povolání, 4. pluk podhalanských střelců. Těšín
52. Molda Mieczysław Ferdynand, podporučík v záloze, 24. XII. 1904 Osvětim, zmocněnec Hahnovy továrny v Bohumíně
53. Morawiec Leon, podporučík v záloze, 13. II. 1905 Trzebinia (o. Chrzanów), učitel obecné školy v Jedłowniku u Bílska, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
54. Moroz Mirosław, poručík v záloze, 15. II. 1893 Tarnobrzeg, učitel gymnázia ve Wadowicích, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
55. Motłoch Eugeniusz, podporučík v záloze, 3. X. 1912 Zebrzydowice, učitel obecné školy v Brzezinach Śląskich, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
56. Motyka Paweł, podporučík v záloze, 15. II. 1913 Kojkovice, finanční úředník v Těšíně, 4. pluk podhalanských střelců
57. Niemiec Henryk Marian, major, 23. VI. 1898 Horní Suchá, voják z povolání, 45. pěší pluk v Rovném na Volyni
58. Nikiel Michał, podporučík v záloze, 23. IX. 1908, učitel obecné školy v Radosticích (o. Pszczyna), 4. pluk podhalanských střelců Těšín
59. Pajak Józef, poručík v záloze, 15. II. 1903 Brzeźce u Pszczyny, ředitel obecné školy v Pszczyně, 4. pluk podhalanských střelců Těšín

60. Pelar Jan, podporučík v záloze, 1. V. 1912 Skočov, učitel, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
61. Perzcyński Antoni, podporučík v záloze, 25. VIII. 1907 Raclawice, učitel obecných škol v okrese Pszczyna, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
62. Pichler Franciszek, kapitán ve výslužbě, 20. I. 1893 Břeclav, voják z povolání, kádrová záloha Okruhu V. sboru Krakov
63. Pończa Jan, poručík v záloze, 29. III. 1897 Těrlicko, bližší údaje nezjištěny, 47. pěší pluk
64. Probst Józef Ernest, podporučík v záloze, 13. XII. 1910 Těšín, vystudoval techniku ve Lvově, úředník v Těšíně
65. Pustówka Józef, poručík v záloze, 6. VI. 1898 Těšín, učitel obecné školy v Łaziskach Średnich, kádrová záloha Okruhu V. sboru Krakov
66. Pyszko Jan, major ve výslužbě, 3. V. 1981 Mosty u Jablunkova, voják z povolání, kádrová záloha Okruhu I. sboru Varšava
67. Ramsza Jan Paweł, podporučík v záloze, 23. XII. 1912 Návsí, učitel gymnázia v Lidě, 77. pěší pluk Lida
68. Rduch Franciszek, podporučík v záloze, 15. X. 1909 Świerklany Dolne u Rybniku, učitel obecné školy v Popielówce u Rybniku, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
69. Rek Franciszek, podporučík v záloze, 24. IX. 1904 Petrovice, absolvent vyšší průmyslové školy v Bielsku, bydlel v Pruchné, Letecká základna č. 1 Varšava
70. Rieger Andrzej, podporučík v záloze, JUDr., 1. XI. 1906 Ostrava-Vítkovice, vedoucí osobního odd. gen. řed. Hornicko-hutnické a.s. Karviná-Třinec v Těšíně
71. Roganowicz Stanisław Mieczysław, poručík v záloze, 38. XI. 1902 Hliboke na Bukovině, původně učitel, velitel komisařství Pohraniční stráže v Orlové
72. Santarius Karol, poručík v záloze, 24. VIII. 1899 Lazy, vedoucí pobočky spořitelny a půjčovny ve Skočově, 3. pluk podhalanských střelců Bielsko
73. Schanzer Maks, podporučík v záloze, 12. III. 1894 Nowa Wieś (o. Bielsko), vystudoval exportní akademii ve Vídni, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
74. Skowroński Wincenty, podporučík v záloze, 15. IV. 1908 Mława, náčelník železniční stanice PKP v Těšíně, 23. pěší pluk Włodzimierz Wołyński
75. Stępkowicz Władysław Antoni, podplukovník, 29. III. 1893 Gorlice, voják z povolání, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
76. Stoch Edward Marcin, podporučík v záloze, 3. VI. 1914 Siekierzyn (o. Limanowa), právník, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
77. Sykora Kamił Rafał, kapitán, 9. VI. 1892 Pětikostelí (Pécs) v Maďarsku, voják z povolání, 43. pěší pluk Dubno, Čech
78. Szejka Józef Antoni, podporučík v záloze, 12. X. 1911 Rzeczyce (o. Gliwice), poštovní úředník v Czerwionce, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
79. Szweczyk Jan, kapitán, 20. VIII. 1897 Miłkowa (o. Nowy Sącz), voják z povolání, 4. pluk podhalanských střelců Těšín

80. Szymański Józef, podporučík v záloze, 1. II. 1905 Wielkie Hajduki, učitel v Bieruławcech ve Slezsku, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
81. Szymański Ludwik, kapitán domobrany, MUDr., 19. VI. 1887 Rajcza (o. Żywiec), lékař v Rajczy, rodina v Třinci
82. Śliwka Karol, podporučík v záloze, 17. IX. 1912 Koniaków, žil též v Nýdku a Bystřici, technik v Těšíně a Chorzově, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
83. Tyszka Henryk, podporučík v záloze, 1905 (1907, 1914), další údaje nezjištěny, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
84. Urbańczyk Erwin, poručík domobrany, JUDr., 14. XII. 1897 Rychvald, právník, bydlel a pracoval v Katovicích
85. Wawrzyczny Józef, podporučík v záloze, 22. VII. 1912 Gołkowice (o. Rybnik), student práv, soudní tajemník, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
86. Wdówka Józef, podporučík v záloze, 30. X. 1906 Vendryně, učitel obecné školy ve Skočově, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
87. Wiecheć Karol, podporučík v záloze, 14. XII. 1912 Zamarsk (o. Těšín), technik na gen. řed. a. s. Godula v Katovicích, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
88. Wilczyński Henryk Feliks, podporučík v záloze, 21. V. 1910 Slezská Ostrava, magistr historie, učitel gymnázia a pracovník vojvodských odborových svazů v Katovicích
89. Wiselka Paweł, podporučík v záloze, 1. IV. 1914 Godziszów (voj. slezské), absolvent obchodní školy, úředník v Katovicích, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
90. Wiśniowski Alfred Paweł, 19. VI. 1912 (místo nezjištěno), magistr chemie, bojoval v 21. divizi horské pěchoty 1. září 1939 u Bohumína
91. Witosza Ludwik Szymon, podporučík v záloze, 19. VII. 1907 Suszec (o. Pszczyna), učitel obecní školy v Rówieni u Żor, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
92. Wojakowski Zenon Balazar, podporučík v záloze, 6. I. 1906 Lvov, matematik, učitel na gymnáziu v Orlové, 12. pěší divize Tarnopol
93. Wolf Emilian Józef, poručík v záloze, 4. VII. 1898 Gródek Jagielloński, učitel, hutní úředník v Katovicích, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
94. Zahraj Teodor, podporučík v záloze, 9. XI. 1911 Kostkowice (o. Těšín), úředník v Těšíně, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
95. Zeman Rudolf, podporučík v záloze, 1. X. 1898 Bujaków (o. Biała), úředník státních skladů alkoholu v Krakově a Wodzisławi Śl., 4. pluk podhalanských střelců Těšín
96. Zwinczak Jan Rudolf, poručík v záloze, 1. IV. 1901 Krakov, učitel v Kępně, bydlel též v Těšíně, 60. pěší pluk Ostrów Wielkopolski
97. Żgoll Henryk Alojzy, podporučík v záloze, 22. IV. 1905 Gliwice, poštovní úředník v Rybniku, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
98. Życzyński Henryk Marian, podporučík v záloze, Prof. Dr., 2. VIII. 1890 Husiatyn, učitel gymnázia v Těšíně a prof. historie a literatury Katolické univerzity v Lublinu

99. Żyła Wilhelm, podporučík v záloze, 8. I. 1910 Horní Lutyně, magistr práv, ředitel Zemské hospodářské banky ve Varšavě, 23. pěší pluk Włodzimierz Wolyński

Důstojníci polského vojska pochovaní v Charkově

1. Adler Jakub Wit, podporučík v záloze, MUDr., 25. I. 1903 Moravská Ostrava, vystudoval Lékařskou fakultu UK v Praze, lékař v Polsku
2. Beseljak Alfons, podplukovník, 1. VI. 1895 Vysoké Mýto, voják z povolání, velitel školy pro důstojníky letectva v záloze v Sadkowě
3. Broda Karol, podporučík v záloze, 23. IX. 1907 Ogrodzona (o. Těšín), učitel obecné školy v Ustroni a Třinci, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
4. Budziński Jan, podporučík v záloze, MVDr., 11. V. 1905 Smodna (pow. Kosów), veterinární lékař v Darkově
5. Cegielski Jerzy Wojciech Faustyn, podplukovník ve výslužbě, 15. II. 1887 Poznaň, bankovní úředník v Těšíně
6. Dostal Adolf, podplukovník ve výslužbě, 30. XII. 1873 Praha, vystudoval Právnickou fakultu UK, důstojník týlové služby z povolání, Varšava
7. Faleński Paweł, podporučík v záloze, 1914, bližší údaje nezjištěny, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
8. Feber Leon, aspirant v záloze, 5. VI. 1917 Stonava, učitel obecné školy v Doubravě a Petřvaldě, absolvent důstojnické školy letectva č. 1 v Dęblinu
9. Franek Karol Błażej, podporučík v záloze, 30. I. 1909 Ropice, magistr práva, pracoval v Katovicích a bydlel v Ochabech
10. Gluza Paweł, podporučík v záloze, 1. XI. 1913 Ustroń, učitel, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
11. Głąb Rudolf, poručík v záloze, 10. I. 1903 Hranice na Moravě, inženýr z Krakova, vyškolen jako velitel dělostřelecké baterie
12. Hantke Gustaw Tadeusz Stanisław, podporučík v záloze, 17. XI. 1911 Petrohrad, inženýr chemik, ředitel koksovny Třineckých železáren
13. Holan Albert Teodor, kapitán, 28. III. 1898 Markłowice, voják z povolání, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
14. Janica Emil, podporučík v záloze, 15. I. 1909 Rudzica (o. Bielsko), právník, zástupce vedoucího okresního úřadu v Chorzowě, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
15. Kosiaty Jan Zykmunt, kapitán, 23. VI. 1901 Zbyszycze (o. Nowy Sącz), voják z povolání, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
16. Koźdoń Walter, podporučík v záloze, 19. VII. 1908 Vendryně, technik-mechanik v Těšíně, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
17. Król Władysław, podporučík v záloze, 15. VII. 1909 Dětmarovice, asistent Malopolského rolnického sdružení – Zkušební ústav Zagrobela (voj. tarnopolské)

18. Lasota Jan, kapitán, 14. VII. 1897 Třanovice, voják z povolání, velitel tělesné výchovy a vojenské přípravy v okrese Innowroclaw
19. Lukas Marian Krzysztof, podporučík v záloze, 10. XII. 1912 Żydaczów u Lvova, technik, pracoval v Těšíně a v Třineckých železárnách
20. Marcinek Antoni Wiktor, podporučík v záloze, 2. IV. 1910 Těšín, studoval veterinární lékařství ve Varšavě, bydlel u rodiny v Těšíně
21. Markiel Józef, podporučík v záloze, JUDr., 8. X. 1907 Orlová, právník, soudce okresního soudu v Jablunkově
22. Mizera Stefan Michał, podporučík v záloze, 12. IX. 1906 Bielsko, technik, zástupce oblastního náčelníka pošt a telegrafu v Bielsku, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
23. Molin Jan, podporučík v záloze, 16. XII. 1911 Dolní Žukov, učitel obecné školy v Michałkowicích v Polsku
24. Musiał Jan Karol, poručík v záloze, 22. X. 1899 Ostrava-Michálkovice, ředitel obecné školy v Suchowli (o. Sokółka).
25. Raabe Eugeniusz poručík v záloze, 29. XII. 1900 Walentynów, obchodník, rodina v Těšíně
26. Rejski Witold, rotmistr jezdeckta ve výslužbě, 11. VII. 1889 Vilémov v Čechách, týlový důstojník z povolání, majitel statku Drzewica u Opoczna
27. Santarius Karol, major, MUDr., 3. XI. 1899 Poruba, absolvent Lékařské fakulty UJ v Krakově, vojenský lékař – primář chirurgického odd. 7. okružní nemocnice
28. Schmidt Leon, kapitán, 20. V. 1895 Karviná, voják z povolání, okresní velitelství záloh v Těšíně
29. Sołtysik Stanisław Józef, podporučík v záloze, MVDr., 8. V. 1907 Żmigród Nowy (o. Jasło), veterinární lékař v Rychvaldu
30. Szefer Tadeusz Mieczysław, podporučík v záloze, 31. III. 1914 Doubrava, student práva, pracovník námořního referátu Průmyslové a obchodní komory v Gdyni
31. Wöllersdorfer Adolf, podplukovník ve výslužbě, MUDr., 18. VI. 1885 Mosty u Českého Těšína, obecní lékař ve Skočově a Mostech u Českého Těšína
32. Zielina Paweł, kapitán v záloze, 25. X. 1891 Lyžbice, absolvent obchodní školy, novinář, vydavatel „Prawdy“ v Lodži

Příslušníci Policie Slezského vojvodství (PSV), Státní policie a Pohraniční strážě pochovaní v Medném u Tveru

1. Adamski Franciszek, strážník PSV, 1. IX. 1894 Kęczyce, Stanice Petrovice
2. Bajtek Franciszek, strážník PSV, 7. III. 1914 Bystřice, Stanice Poruba
3. Baranek Gustaw, strážník PSV, 1. IX. 1913 Dolní Bludovice, Stanice Kalety
4. Bargieł Romuald, komisař PSV, 7. II. 1898 Bytom, Komisařství Fryštát
5. Bednarz Alojzy, strážmistr PSV, 22. IV. 1895 Horní Lutyně, Stanice Lazy

6. Bettin Andrzej, strážník PSV, 7. IX. 1899, Stanice Mosty na Záolží
7. Bezwiński Leopold, strážník PSV, 2. IX. 1911 Krakov, Stanice Šenov
8. Białas Stefan, strážník PSV, 7. XII. 1913 Chorzów, Komisařství Karviná
9. Biela Albert, strážník PSV, 20. IX. 1916 Czerwionka, Komisařství Karviná
10. Biland Jan, strážník PSV, 15. VI. 1911 Lazy, Komisařství Těšín
11. Błaszcyk Karol, strážník PSV, 10. VIII. 1898 Gotartowice, Stanice Dolní Lutyně
12. Bogaczyk Leon, nadstrážník PSV, 8. IV. 1922, Stanice Dětmarovice
13. Bonczek Józef, vrchní strážmistr PSV, 26. VIII. 1898 Pogórze, Pátrací oddělení Fryštát
14. Börner Rudolf, strážník PSV, 30. III. 1914 Darkov, Komisařství Petřvald
15. Brazda Antoni, strážník PSV, 31. V. 1916 Mosty u Jablunkova, Stanice Fryštát
16. Broda Andrzej, strážník PSV, 6. IX. 1912 Ropice, Stanice Godów
17. Brudny Jan, strážník PSV, 31. X. 1913 Nebory, Komisařství Ruda
18. Brzezina Augustyn, strážník PSV, 24. V. 1913 Lubliniec, Komisařství Nový Bohumín
19. Brzeźniak Edward, strážník PSV, 22. IV. 1918 Ujazd, Komisařství Fryštát
20. Brzozowski Józef, nadstrážník PSV, 20. VI. 1899 Płock, Komisařství Nový Bohumín
21. Budny Jan Klemens, nadstrážník PSV, 22. XI. Mikołów, Komisařství Nový Bohumín
22. Bula Alfons, strážník PSV, 2. VIII. 1913, Komisařství Karviná
23. Burdyna Bugusław, strážník PSV, 23. IX. 1899 Żabno, Stanice Skřečůň
24. Bury Roman, strážník PSV, 10. VII. 1910 Topol Wielkopolski, Stanice Bludovice
25. Buzek Jan, strážník PSV, 24. XI. 1913 Orlová, Komisařství Těšín
26. Byra Jan, strážník PSV, 12. V. 1911 Mosty u Jablunkova, Komisařství Nový Bohumín
27. Celary Michał, nadstrážník PSV, 19. IX. 1895 Miasteczko, Stanice Polská Morávka
28. Chabiniok Paweł, nadstrážník PSV, 9. IX. 1893 Milíkov, Komisařství Zebrzydowice
29. Chrobok Fryderyk Józef, vrchní strážmistr PSV, 7. IV. 1892 Horní Suchá, Komisařství Skřečůň
30. Chwaliszewski Stanisław, nadstrážník PSV, 2. IX. 1899, Komisařství Nový Bohumín
31. Ciasnocha Józef, 1915 Stonava, Komisařství Těšín
32. Cienciała Karol, strážník PSV, 11. VIII. 1914 Dolní Líštná, Stanice Dolní Domaslavice
33. Ciołek Michał Waclaw, strážník PSV, 25. IX. 1912 Závada, Stanice Mosty u Jablunkova
34. Czapczyk Józef, strážník PSV, 20. I. 1901, Komisařství Fryštát
35. Czech Karol, vrchní strážmistr PSV, 3. II. 1896 Stary Sambor, Komisařství Orlová
36. Ćwięczek Jan, nadstrážník PSV, 16. I. 1894 Osiny, Stanice Rychvald
37. Dajka Alfred, strážník PSV, 11. XII. 1903, Komisařství Nový Bohumín
38. Delong Karol, nadstrážník PSV, 10. III. 1886 Stonava, Stanice Stonava

39. Długosz Ryszard, strážník PSV, 14. III. 1914 Siemianowice Śląskie, Stanice Šumbark
40. Dobrowolski Marian, strážník PSV, 11. VII. 1899, Pátrací oddělení Těšín
41. Dominik Karol, strážník PSV, 13. III. 1911 Lazy, Komisařství Západní Těšín
42. Domzół Edward, nadstrážník PSV, 13. IX. 1889 Janów, Komisařství Skřečoň
43. Drózd Piotr, strážník Státní policie, 25. VI. Praha, Stanice Mirec
44. Duda Aleksander, strážník PSV, 19. XII. 1913 Wesoła, Stanice Dolní Lutyně
45. Dudek Franciszek, strážník PSV, 14. VII. 1913 Kalety, Komisařství Karviná
46. Dudziński Maksymilian, strážník PSV, 10. VIII. 1912 Pawłów, Komisařství Těšín
47. Działach Hubert, strážník PSV, 5. X. 1907 Piekary Wielkie, PSV Záoří
48. Dziambor Teofil, strážník PSV, 14. XII. 1913 Ruda Śląska, Stanice Jablunkov
49. Dziuba Piotr, strážník PSV, 18. VI. 1898 Sławęcice, PSV okresu Fryštát
50. Dziwisz Maksymilian, nadstrážník PSV, 22. III. 1898 Czarny Las, Komisařství Třinec
51. Farnik Karol, nadstrážník PSV, 11. X. 1897 Stonava, Stanice Dolní Suchá
52. Filipek Jan, strážník PSV, 2. III. 1909 Skřečoň, Stanice Kończyce
53. Foltyn Stefan, strážník PSV, 1915, Stanice Rychvald
54. Folwarczny Jan, strážmistr PSV, 12. I. 1890 Prostřední Suchá, Stanice Šenov
55. Folwarczyk Alojzy, strážník PSV, 12. X. 1911 Dolní Bludovice, Komisařství Fryštát
56. Formela Władysław, strážník PSV, 5. III. 1899 Podjazy, Stanice Hnojník
57. Francuz Franciszek, nadstrážník PSV, 23. I. 1896 Chybie, Komisařství Karviná
58. Fuhrman Wilhelm, strážník PSV, 27. III. 1912 Rydułtowy, Stanice Stonava
59. Gabzdyl Antoni, strážník Státní policie, 14. IV. 1904 Horní Marklovice, Státní policie ve vojvodství Polesie
60. Gajek Józef, strážník PSV, 17. III. 1913 Brzozowice, Stanice Lazy
61. Gałgonek Ludwik, vrchní strážmistr PSV, 14. VIII. 1899 Dolní Bludovice, Komisařství Nový Bohumín
62. Gandecki Stanisław Wojciech, strážník PSV, 12. IV. 1913 Mechnice, Komisařství Orlová
63. Garcorz Konrad, strážník PSV, 1913, Komisařství Petřvald
64. Gaszczyk Karol, civilní zřízenec PSV, 21. IX. 1908 Pruchna, Okresní velitelství Fryštát
65. Gburski Franciszek, strážník PSV, 18. VII. 1913 Essen, Komisařství Orlová
66. Gibaszek Adam, strážník PSV, 23. XII. 1896, Komisařství Karviná
67. Glajc Józef, strážník PSV, 16. III. 1913 Oldřichovice, Stanice Tarnowskie Góry
68. Gniełka Franciszek, strážmistr PSV, 22. VII. 1888 Hajduki Wielkie, Stanice Jablunkov
69. Gnizia Karol, nadstrážník PSV, 13. III. 1913 Repty Śląskie, Stanice Dětmarovice
70. Golasowski Alojzy, strážník PSV, 8. V. 1915 Dolní Marklovice, Stanice Mosty u Jablunkova
71. Gołąb Ignacy, nadstrážník PSV, 17. VI. 1890 Wadowice, Okresní velitelství Těšín

72. Gołąb Juliusz, nadstrážník PSV, 2. I. 1901 Ruda Śląska, Okresní velitelství Fryštát
73. Góral Franciszek, nadstrážník PSV, 3. XII. 1901 Mały Wysock, Stanice Poruba
74. Górecki Jan, strážník PSV, 30. X. 1900 Płock, PSV Záolží
75. Grabowski Stanisław, strážmistr PSV, 20. III. 1891 Będzin, Okresní velitelství Těšín
76. Gramczewski Bolesław, strážník PSV, 1911, Jízdní oddíl Orlová
77. Greinert Wiktor, nadstrážník PSV, 13. XII. 1896 Katowice, Stanice Rychvald
78. Gulba Jan Franciszek, strážník PSV, 17. III. 1912 Piekary, Komisařství Nový Bohumín
79. Gurowski Józef, strážník PSV, 6. VIII. 1914 Berlin, Stanice Dolní Domaslavice
80. Guzy Augustyn, strážník PSV, 28. VII. 1917 Michałkowice, Jízdní oddíl Orlová
81. Gwózdź Leopold, strážník PSV, 27. X. 1914 Orlová, Komisařství Karviná
82. Halor Antoni, strážník PSV, 1916, Stanice Horní Lutyně
83. Herda Franciszek, nadstrážník PSV, 17. V. 1898 Hazlach, Komisařství Těšín
84. Hereda Ludwik, strážmistr PSV, 17. I. 1891 Kurów, Komisařství Fryštát
85. Herman Jan, strážník PSV, 18. IV. 1913 Žory, Komisařství Nový Bohumín
86. Hławiczka Adam, vrchní strážmistr Státní policie, 21. XI. Kojkovice, Okresní velitelství Kamionka Strumiłowa
87. Hoppek Engelbert, nadstrážník PSV, 4. VII. 1913 Łabędy, Pátrací oddělení Fryštát
88. Hornik Emanuel, strážník PSV, 24. III. 1901, Stanice Bohumín Město
89. Hudy Paweł, strážník PSV, 15. I. 1915 Szopienice, Jízdní oddíl Orlová
90. Iwaszkiewicz Bolesław, strážník PSV, 1912, Stanice Jablunkov
91. Jamrozy Aleksander, nadstrážník PSV, 17. VII. 1894, Komisařství Nový Bohumín
92. Janik Wilhelm, strážník PSV, 13. I. 1913 Bohumín, Komisařství Chorzów
93. Janiszewski Stanisław, strážník PSV, 21. II. 1913 Závada, Stanice Dolní Lomná
94. Janocha Wiktor, strážník PSV, 14. XII. 1912 Mała Pluźnica, Stanice Polská Morávka
95. Jeleń Bolesław, nadstrážník PSV, 1912, Pátrací oddělení Fryštát
96. Jeznach Józef, nadstrážník PSV, 16. III. 1900, Komisařství Fryštát
97. Jędrecki (Jendrecki) Piotr, strážník PSV, 1. VIII. 1989 Biskupiec, PSV Záolží
98. Juzof Karol, strážník PSV, 11. VIII. 1887, Komisařství Karviná
99. Kajstura Franciszek, strážník PSV, 1913, Stanice Komorní Lhotka
100. Kajzer Jan, strážník PSV, 17. II. 1915 Bystra, Komisařství Fryštát
101. Kaleta Jan, vrchní strážmistr PSV, 1. IV. 1906 Košařiska, Stanice Vojkovice
102. Kalina Arnold, strážník PSV, 16. X. 1912 Karviná, Pátrací oddělení Fryštát
103. Kałużny Jan, strážník PSV, 1. XII. 1899 Raszków, Komisařství Petřvald
104. Kamiński Jan, strážník PSV, 27. IX. 1912 Mełno, Stanice Jablunkov

105. Kanclerz Szczepan, strážník PSV, 25. XII. 1896 Baiłoszewin, Stanice Bohumín Město
106. Karolak Stanisław, strážník PSV, 13. IX. 1893, Komisařství Petřvald
107. Karpiński Roman, nadstrážník PSV, 9. VII. 1900, Komisařství Orlová
108. Kasza Leopold, nadstrážník PSV, 12. X. 1897 Boguszowice, Komisařství Orlová
109. Kawulok Jan, strážník PSV, 3. VI. 1912 Návsí, Stanice Brenna
110. Kazanecki Alfons, nadstrážník PSV, 27. IX. 1893 Indura, Komisařství Nový Bohumín
111. Kempny Jarosław, strážník PSV, 2. II. 1912 Poruba, Stanice Rychvald
112. Kiczka Jakub, nadstrážník PSV, 25. VII. 1897 Brodzisław, Stanice Bystřice
113. Klais Karol, strážník PSV, 29. V. 1913 Louky, Stanice Rychvald
114. Klaja Franciszek, nadstrážník PSV, 25. XI. 1897 Těšín, Pátrací oddělení Chorzów
115. Kleiman Karol, vrchní strážmistr PSV, 4. VI. 1895, Komisařství Nový Bohumín
116. Klejczyk Antoni, strážmistr PSV, 8. VI. 1892 Marklowice Górne, Stanice Louky
117. Klimsza Jan, strážník PSV, 1911, Komisařství Těšín
118. Kluz Jan, strážník PSV, 6. XI. 1914 Hrádek, Komisařství Nový Bohumín
119. Kłoda Maksymilian, nadstrážník PSV, 10. VIII. 1897 Nogowczyce, Stanice Dolní Bludovice
120. Knauer Tomasz, vrchní strážmistr PSV, 20. XII. 1886 Bluszczów, Komisařství Těšín
121. Kocur Ferdynand, strážmistr PSV, 23. III. 1899 Bohumín, Komisařství Nový Bohumín
122. Koczur Stanisław Józef, nadstrážník PSV, 7. I. 1898 Kały, Pátrací oddělení Fryštát
123. Koloń Jerzy, nadstrážník PSV, 8. IV. 1897 Kryry, Komisařství Fryštát
124. Kołatek Józef, strážmistr PSV, 23. VII. 1891 Karviná, Komisařství Karviná
125. Kołder Józef, nadstrážník PSV, 6. XII. 1895 Dolní Bludovice, Stanice Poruba
126. Kopyto Paweł, strážník PSV, 31. V. 1909 Jastrzębie Zdrój, Stanice Nový Bohumín
127. Kornas Teofil, vrchní strážmistr PSV, 10. XII. 1980 Darkov, Pátrací oddělení Fryštát
128. Korpok Piotr, nadstrážník PSV, 28. IV. 1896 Siemianowice, Komisařství Nový Bohumín
129. Korzec Antoni, nadstrážník PSV, 10. IV. 1897 Krasna, Stanice Lazy
130. Kośmider Rudolf, strážník PSV, 15. V. 1914 Bystřice, Stanice Rychvald
131. Kotas Wilhelm, strážník PSV, 9. XII. 1908 Orlová, Stanice Jastrzębie Dolne
132. Kowalczyk Franciszek, strážník PSV, 4. VI. 1915 Stanislavice, Komisařství Karviná
133. Kowalski Kazimierz, strážník PSV, 24. I. 1912 Świedziebna, Stanice Ropice
134. Kowalski Piotr, strážník PSV, 25. VI. 1900 Trzcínica, Stanice Jablunkov
135. Koższnik Jan, strážmistr PSV, 27. IV. 1896 Bludovice, Stanice Ropice
136. König Jan, vrchní strážmistr PSV, 13. V. 1893 Jasienica, Stanice Stonava
137. Kremiec Edward, strážník PSV, 2. X. 1909 Darkov, Komisařství Těšín

138. Krotowski Jan, nadstrážník PSV, 28. II. 1901 Lubawa, Komisařství Fryštát
139. Krupa Bronisław, strážník PSV, 13. XII. 1896 Wierzchy, Stanice Jablunkov
140. Krzosak Alojzy, nadstrážník PSV, 14. II. 1897 Bieńkowice, Stanice Skřečůň
141. Kubaczka Jan, Komisařství PSV, 18. XII. 1897 Tyra, Komisařství Třinec
142. Kubala Jan, strážmistr PSV, 6. V. 1896 Hermanice, Stanice Mosty u Jablunkova
143. Kubeczka Karol, strážmistr PSV, 31. X. 1896 Karviná, Komisařství Karviná-Důl Jindřich
144. Kubiniec Józef, strážník PSV, nadstrážník PSV, 8. I. 1906 Velká Kraš, Pátrací oddělení Fryštát
145. Kuczaty Adolf, nadstrážník PSV, 8. V. 1886 Karviná, Stanice Vojkovice
146. Kupczak Piotr, nadstrážník PSV, 1. VIII. 1894 Raków, Stanice Stonava
147. Kupczyk Jan, strážník PSV, 24. XI. 1906 Mechnice, Komisařství Orlová
148. Kuś Paweł, strážmistr PSV, 15. VI. 1896, Komisařství Těšín
149. Kuśnierz Franciszek, strážník PSV, 27. VII. 1911 Lazy, Stanice Hnojník
150. Kwolek Ludwik, strážník PSV, 25. VIII. Darkov, Stanice Rychvald
151. Lach Józef, vrchní strážmistr PSV, 22. XI. 1897 Karviná, Pohraniční stanice Łagiewniki
152. Lankocz Wilhelm, strážník PSV, 5. V. 1913 Stonava, Komisařství Těšín
153. Leśnik Wiktor, nadstrážník PSV, 24. VII. 1914 Tychy, Stanice Čierne
154. Lisztwan Rudolf, strážník PSV, 11. III. 1911 Karviná, Stanice Bystřice
155. Lubos Stefan, strážník PSV, 7. III. 1913 Truszczyce, Stanice Bohumín Město
156. Łabudek Karol, strážmistr PSV, 15. I. 1895 Stonava, Okresní velitelství Fryštát
157. Łukaszewski Antoni, strážník PSV, 27. I. 1901 Warszawa, Stanice Šumbark
158. Macher Józef, strážník PSV, 23. II. 1913 Tarnowice Stare, Komisařství Nový Bohumín
159. Machnik Antoni, strážník PSV, 11. VI. 1913 Czyżowice, Stanice Darkov
160. Macoszek Franciszek, strážmistr PSV, 29. IX. 1893 Konská, Komisařství Těšín
161. Macoszek Józef, vrchní strážmistr PSV, 24. X. 1890 Konská, Stanice Bystřice
162. Macura Henryk, strážník PSV, 15. VII. 1904 Ráj, Stanice Horní Suchá
163. Macura Józef, strážník PSV, 1911, Stanice Lazy
164. Macura Karol, strážník PSV, 24. IX. 1913 Otrębów, Komisařství Karviná
165. Marosz Karol, strážník PSV, 1. X. 1914 Bystřice, Komisařství Nový Bohumín
166. Maruszczak Ernest, strážník PSV, 1912 Karviná, Komisařství Petřvald
167. Maryniok Rudolf, strážník PSV, 3. VI. 1911 Louky, Stanice Pszczyna
168. Mayer Franciszek, nadstrážník PSV, 7. IX. 1889 Weikersdorf, Komisařství Těšín
169. Menzyk Henryk, strážník PSV, 10. IX. 1915 Bottrop, Stanice Lazy
170. Michalewicz Stefan, nadstrážník PSV, 25. IX. 1887 Skalmierowice, Komisařství Nový Bohumín

171. Michalewicz Walerian, nadstrážník PSV, 15. XII. 1898 Wilejowo, Stanice Dolní Lutyně
172. Michałek Jan, strážník PSV, 12. VI. 1912 Návsí, Komisařství Orlová
173. Michnik Alojzy, vrchní strážmistr PSV, 6. XII. 1893 Bielowicko, Stanice Lazy
174. Miczek Leopold, strážník PSV, 25. X. 1916 Lyžbice, Stanice Pawłowice
175. Miczko Augustyn, nadstrážník PSV, 3. VII. 1896 Ściernin, Jízdní oddíl Orlová
176. Mierzwa Gerhard, strážník PSV, 24. IX. 1912 Chorzów, Komisařství Nový Bohumín
177. Mukuła Ernest, strážník PSV, 27. I. 1918 Stonava, Stanice Dětmarovice
178. Miśała Franciszek, nadstrážník PSV, 28. IX. 1897 Rowień, Komisařství Nový Bohumín
179. Mitrenga Józef, strážník PSV, 19. III. 1914 Třinec, Komisařství Petřvald
180. Mitrega Jan, vrchní strážmistr PSV, 13. XI. 1895 Bobrek, Stanice Oldřichovice
181. Mocek Ryszard, strážník PSV, 6. III. 1912 Czarna Huta, Stanice Svrčinoviec
182. Morawiec Franciszek, nadstrážník PSV, 20. X. 1891 Czechowice, Stanice Doubrava
183. Mosz Jerzy, strážník PSV, 17. V. 1905 Królewska Huta, Jízdní oddíl Orlová
184. Motyka Józef, strážník PSV, 24. VII. 1915 Louky, Stanice Mistřovice
185. Mozolewski Ludwik, strážník PSV, 19. XII. 1917, Komisařství Petřvald
186. Mrózek Jan, strážník PSV, 28. II. 1915 Životice, Komisařství Petřvald
187. Napierała Ludwik, strážník PSV, 26. VIII. 1902 Těšín, Komisařství Těšín
188. Nawrat Józef, strážmistr PSV, 24. I. 1896 Těšín, Pátrací oddělení Fryštát
189. Nierostek Ludwik, strážník PSV, 14. X. 1910 Životice, Stanice Wisła Wielka
190. Niesławnik Paweł, strážník PSV, 1911, Komisařství Nový Bohumín
191. Nosek Tomasz, strážník PSV, 31. XI. 1906, Komisařství Orlová
192. Nowaczek Józef, vrchní strážmistr PSV, 24. VIII. 1888 Pudlov, Okresní velitelství Katowice
193. Nowak Adam, nadstrážník PSV, 9. VI. 1901 Sosnowiec, Stanice Dolní Lutyně
194. Oczadły Józef, vrchní strážmistr PSV, 25. VI. 1896 Louky, Stanice Louky
195. Olbrych Karol, strážmistr PSV, 25. I. 1893 Brzeźnica, Komisařství Nový Bohumín
196. Olbrzymek Karol, strážník PSV, 26. XI. 1911 Fryštát, Stanice Horní Těrlicko
197. Opaska Stanisław, nadstrážník PSV, 11. X. 1901 Adamów, Pátrací oddělení Fryštát
198. Ostrowicz Mikołaj, strážník PSV, 25. X. 1901 Biernatice, Stanice Návsí
199. Otrębski Edward, nadstrážník PSV, 6. V. 1910, PSV na Záoľží
200. Pak Józef, strážník PSV, 23. XI. 1911 Piaski Ligockie, Komisařství Nový Bohumín
201. Parzyk Franciszek, strážník PSV, 26. IX. 1915 Šumbark, II Komisařství Chorzów
202. Pastuszka Karlo, vrchní strážmistr PSV, 1. IX. 1895 Haleńsko, Jízdní oddíl Orlová
203. Paszek Emil, nadstrážník PSV, 8. VIII. 1905 Bujaków, Komisařství Petřvald

204. Pauch Franciszek, nadstrážník PSV, 30. III. 1897 Sączków, Pátrací oddělení Fryštát
205. Pauch Stanisław, strážmistr PSV, 5. V. 1887 Sączków, Pátrací oddělení Fryštát
206. Pawlas Karol, strážník PSV, 6. IX. 1908 Dolní Bludovice, Komisařství Chorzów
207. Pawlus Mikołaj, przod. PP, 1900 Horní Lutyně, Stanice Brzeszcze
208. Pawłowski Franciszek, strážník PSV, 12. I. 1899, PSV na Záolží
209. Piechocki Franciszek, nadstrážník PSV, 8. X. 1896 Warszawa, Stanice Pudlov
210. Pieczka Józef, vrchní strážmistr PSV, 11. VII. Kończyce Małe, Stanice Dolní Bludovice
211. Piekarz Walenty, nadstrážník PSV, 13. II. 1893 Świerczyniec, Celní úřad Petřvald
212. Pieter Alojzy, strážník PSV, 23. IX. 1912 Mosty u Jablunkova, Komisařství Katowice Załęże
213. Pietrucha Rudolf, strážník PSV, 14. IV. 1912 Bytom, Stanice Skřečůň
214. Pietrzak Władysław, strážník PSV, 1914, PSV na Záolží
215. Pietrzyk Dominik, strážník PSV, 1909, Okresní velitelství Fryštát
216. Pietrzyk Mieczysław, strážník PSV, 12. II. 1915 Orlová, Komisařství Karviná
217. Piksa Rudolf, strážmistr PSV, 13. II. 1895 Szeroka, Komisařství Nový Bohumín
218. Pilich Józef, vrchní strážmistr PSV, 17. V. 1894 Pierściec, Pátrací oddělení Fryštát
219. Pindej Emil, strážník PSV, 3. VI. 1919 Darkov, Stanice Vendryně
220. Piszek Jan, civilní zřízenec PSV, 8. III. 1891, Jízdní oddíl Orlová
221. Podeszwa Antoni, strážník PSV, 1912 Mosty u Jablunkova, Stanice Gorzyce
222. Polok Antoni, nadstrážník PSV, 4. III. 1899, Stanice Darkov
223. Polok Karol, nadstrážník PSV, 13. V. 1913 Bielszowice, PSV na Záolží
224. Powała Franciszek, strážník PSV, 1912 Stržitež, Stanice Stržitež
225. Przybyła Józef, strážník PSV, 9. II. 1915 Stanislavice, Stanice Ogrodzona
226. Putniarz Józef, strážmistr PSV, 31. III. 1900, Stanice Darkov
227. Pytel Wiktor, nadstrážník PSV, 20. XII. 1894 Chybie, Stanice Jablunkov
228. Pytlik Emil, strážník PSV, 10. VI. 1917 Lazy, Velitelství záloh Katowice
229. Racki Piotr, strážník PSV, 24. VI. 1896 Siemianowice, Komisařství Karviná
230. Rájchert Lucjan, nadstrážník PSV, 25. XII. 1901 Częstochowa, Komisařství Těšín
231. Raszyk Robert, strážmistr PSV, 1. IX. 1895 Darkov, Komisařství Nový Bohumín
232. Reichenbach Antoni, strážník PSV, 1916 Mosty u Jablunkova, Komisařství Petřvald
233. Rozbrój Jan, strážmistr PSV, 25. XII. 1894 Horní Suchá, Velitelství záloh Fryštát
234. Rupała Antoni, nadstrážník PSV, 5. I. 1896, Komisařství Nový Bohumín
235. Rusek Erwin, strážník PSV, 27. IV. 1912 Petrovice, Stanice Doubrava
236. Russek Jan, nadstrážník PSV, 27. XII. 1899 Orlová, Jízdní oddíl Orlová

237. Rygiel Leon, strážník PSV, 12. XII. 1908 Karviná, Komisařství Petřvald
238. Ryś Ludwik, strážník PSV, 1912, Komisařství Karviná
239. Rzeka Franciszek, strážník PSV, 8. X. 1914 Lisowo, Stanice Darkov
240. Sagittarius Karol, strážník PSV, 13. XII. 1915 Lazy, Stanice Domaslavice
241. Samiec Karol, strážník PSV, 4. VI. 1908 Lyžbice, Komisařství Nový Bohumín
242. Santarius Józef, strážmistr PSV, 22. VIII. 1886 Dolní Datyně, Stanice Vojkovice
243. Santarius Karol, nadstrážník PSV, 3. VI. 1891 Dolní Datyně, Komisařství Třinec
244. Sauerman Antoni, strážník PSV, 30. XI. 1913 Brynów, Komisařství Fryštát
245. Sekta Alfons Jan, strážník PSV, 26. VI. 1911 Dąbrówka Mała, Pátrací oddělení Fryštát
246. Sikora Adam, strážník PSV, 17. I. 1916 Návsí, Komisařství Nový Bohumín
247. Sikora Alojzy, strážník PSV, 1911 Mosty u Jablunkova, Stanice Niedobczyce
248. Sikora Franciszek, strážník PSV, 1914, Komisařství Petřvald
249. Sikora Karol, vrchní strážmistr PSV, 20. II. 1899 Těšín, Okresní velitelství Těšín
250. Skałuba Władysław, nadstrážník PSV, 14. I. 1898 Witkowice, Komisařství Těšín
251. Skorupa Brunon, strážník PSV, 2. X. 1911 Kuźnia Raciborska, Stanice Skalité
252. Skowronek Erwin, strážník PSV, 1. IV. 1909 Nowe Hajduki, PSV na Záolží
253. Skórka Bronisław, strážník PSV, 10. X. 1897 Miednik, PSV okresu Fryštát
254. Skórkiewicz Karol, strážník PSV, 17. VIII. 1911 Goleszów, Stanice Dolní Lomná
255. Skrzypczyk Kurt, 6 II 1914 Opole, Jízdní oddíl Orlová
256. Skupnik Franciszek, nadstrážník PSV, 1. IV. 1894 Horní Lutyně, Stanice Dziedzice
257. Skupnik Józef, strážník PSV, 9. IV. 1915 Věřňovice, Stanice Hnojník
258. Słupik Sylwester, strážník PSV, 10. XII. 1917 Dębińsko, Stanice Louky
259. Smolik Alfred, strážník PSV, 1913, Komisařství Orlová
260. Smuż Alojzy, strážník PSV, 8. VII. 1913 Darkov, Velitelství záloh Fryštát
261. Sosnkowski Stanisław, nadstrážník PSV, 16 IV 1899 Wiązowna, PSV na Záolží
262. Soszka Ludwik, strážník PSV, 16. VII. 1912 Bronów, Stanice Horní Suchá
263. Spień Adam, nadstrážník PSV, 22. XII. 1893 Smilovice, Stanice Bohumín Město
264. Sporysz Jan, strážník PSV, 19. I. 1914 Třinec-Podlesie, Velitelství záloh Fryštát
265. Sroka Ludwik, nadstrážník PSV, 18. VIII. 1895 Wachów, PSV okresu Fryštát
266. Stabiński Wilhelm, strážník PSV, 4. VII. 1913 Świerklaniec, Stanice Rychvald
267. Staniek Franciszek, strážmistr PSV, 22. IX. 1895 Szonychl, Stanice Záblatí
268. Staś Wiktor, strážmistr PSV, 24. IX. 1897 Świątoszówka, Komisařství Fryštát
269. Stefan Emil, strážník PSV, 12. X. 1912 Dolní Suchá, Komisařství Sosnowiec
270. Stefański Władysław, nadstrážník PSV, 22. III. 1902, Komisařství Orlová

271. Stemon Szczepan, strážmistr PSV, 21. XII. 1899 Petrovice, Stanice Wapienica
272. Strokosz Karol, strážník PSV, 13. I. 1915 Puńców, Stanice Piaśniki
273. Stryczek Paweł, strážník PSV, 25. II. 1912 Rydułtowy, Komisařství Fryštát
274. Stysiński Józef, strážník PSV, 20. II. 1900 Skrzydłów, Stanice Horní Těřlicko
275. Supik Karol, strážník PSV, 1. IX. 1911 Karpentná, Komisařství Łagiewniki
276. Swacyzna Wiktor, strážmistr PSV, 1. X. 1892 Karviná, Pátrací oddělení Fryštát
277. Swoboda Teodor, nadstrážník PSV, 8. VIII. 1901 Biertułow, PSV okresu Fryštát
278. Szafarczyk Alojzy Leon, vrchní strážmistr PSV, 11. IV. 1896 Ráj, Komisařství Orlová
279. Szajer Anzoni, strážník PSV, 13. III. 1905, Komisařství Petřvald
280. Szarzec Karol, strážník PSV, 17. V. 1914 Prostřední Suchá, Stanice Mikołów
281. Szatan Mieczysław, strážník PSV, 22. VII. 1913 Golczowice, Jízdní oddíl Těřín
282. Szczepański Józef, strážmistr PSV, 23. III. 1899, Pátrací oddělení Těřín
283. Szczęsny Franciszek, strážník PSV, 18. IV. 1896 Turzany, Stanice Mosty u Jablunkova
284. Szczuka Adolf, strážník PSV, 3. V. 1911 Konská, Komisařství Petřvald
285. Szczybrocha Józef, nadstrážník PSV, 20. VII. 1894 Czechowice, Komisařství Těřín
286. Szewczyk Michał, nadstrážník PSV, 5. VIII. 1900 Łódź, Stanice Šumbark
287. Szołtysek Henryk, strážník PSV, 4. VII. 1913 Przyszowice, Stanice Dolní Suchá
288. Szombara Józef, strážník PSV, 17. XII. 1906 Wiry, Stanice Rychvald
289. Szotkowski Antoni, strážník PSV, 28. XI. 1914 Mosty u Jablunkova, Komisařství Szopienice
290. Szparaga Tadeusz, nadstrážník PSV, 29. V. 1899 Włocławek, Komisařství Petřvald
291. Sztefik Jan, strážník PSV, 28. VII. 1912 Bystřice, Stanice Vendryně
292. Sztefik Paweł, strážník PSV, 1. XII. 1910 Bystřice, Komisařství Chorzów
293. Szwejca Jan, strážník PSV, 14. I. 1901 Gilowice, PSV na Záoľží
294. Szweda Gerhard, strážník PSV, 3. II. 1915 Orzegów, Stanice Rychvald
295. Szweda Roman, nadstrážník PSV, 21. II. 1897, Komisařství Nový Bohumín
296. Szymaniak Marcin, nadstrážník PSV, 17. X. 1897 Witoldzin, Komisařství Těřín
297. Szymiczek Wincenty, strážmistr PSV, 30. III. 1900 Wanne, Komisařství Karviná
298. Szymik Karol, strážmistr PSV, 3. IV. 1899 Orlová-Lazy, Stanice Pudlov
299. Szymkowiak Michał, nadstrážník PSV, 25. IX. 1895 Zaparcin, Komisařství Nový Bohumín
300. Szymura Wincenty, vrchní strážmistr PSV, 28. IV. 1895 Rowień, Komisařství Katowice
301. Szyпка Emil, strážník PSV, 18. VII. 1913 Dolní Bludovice, Stanice Nový Bohumín
302. Szypkowski Konstanty, nadstrážník PSV, 28. II. 1899 Warszawa, Komisařství Nový Bohumín

303. Ślusarczyk Jan, strážmistr PSV, 13. III. 1885 Kozy, PSV okresu Fryštát
304. Śniegoń Karol, vrchní strážmistr PSV, 17. X. 1895 Těšín, PSV okresu Rybik
305. Świdliński Franciszek, nadstrážník PSV, 3. I. 1899 Ligota Czamborowa, PSV okresu Fryštát
306. Tajer Stanisław, nadstrážník PSV, 20. IX. 1889 Sączów, Stanice Oldřichovice
307. Tatoj Adolf, strážník PSV, 10. XII. 1913 Ligota Pszczyńska, Komisařství Orlová
308. Tkocz Wiktor, nadstrážník PSV, 23. II. 1899 Ruda, Stanice Petrovice
309. Toman Józef, nadstrážník PSV, 27. V. 1895 Dolní Datyně, Stanice Dolní Lutyně
310. Trojak Jan, strážník PSV, 19. VI. 1911 Lazy, Stanice Doubrava
311. Trombik Alojzy, strážník PSV, 19. IX. 1910 Třinec, Velitelství záloh Katowice
312. Troszka Alojzy, nadstrážník PSV, 21. VI. 1886 Horní Suchá, Stanice Chorzów-Maciejkowice
313. Turoń Paweł, nadstrážník PSV, 11. VII. 1893 Vendryně, Pátrací oddělení Fryštát
314. Tytko Jan, strážník PSV, 12. VII. 1913 Pszów, Komisařství Petřvald
315. Walczybok Franciszek, strážník PSV, 3. XI. 1898 Godziętowy, Komisařství Orlová
316. Walerus Aleksander, nadstrážník PSV, 10. II. 1898 Katowice, Komisařství Nový Bohumín
317. Walke Wilhelm Faustyn, nadstrážník PSV, 15. II. 1913 Gliwice, Stanice Horní Lutyně
318. Walkowiak Ignacy, strážník PSV, 25. VII. 1898 Lubiatów, Stanice Lazy
319. Wałaszek Wojciech, nadstrážník PSV, 14. IX. 1893 Pawężów, Stanice Skalité
320. Wantulok Ludwik, strážník PSV, 8. VII. 1913 Ustroń, Komisařství Petřvald
321. Waszek Władysław, strážník PSV, 1. IX. 1911 Horní Těrlicko, Komisařství Nový Bohumín
322. Wawrzyk Florian Antoni, strážník PSV, 28. IV. 1915 Ustroń, Komisařství Petřvald
323. Wawrzyńczok Tomasz, strážník PSV, 16. XII. 1914 Dąbrówka Wlk., Komisařství Petřvald
324. Welchowski Karol, strážník PSV, 29. I. 1910 Střítež, Komisařství Szopienice
325. Węglorz Ferdynand, strážník PSV, 20. V. 1899 Zebrzydowice, Stanice Hnojník
326. Węglorz Karol, strážník PSV, 22. XII. 1901 Karviná, Okresní velitelství Fryštát
327. Węglorz Rudolf, strážník PSV, 8. II. 1916 Kanská, Komisařství Nowa Wieś
328. Wieczorek Emanuel, vrchní strážmistr PSV, 19. I. 1895 Baborów, Stanice Rychvald
329. Wieczorek Eryk, strážník PSV, 15. X. 1912 Godula, Komisařství Karviná
330. Wieczorek Jan, strážník PSV, 13. V. 1897 Wieniec, Komisařství Nový Bohumín
331. Wilk Franciszek, strážník PSV, 2. IX. 1904 Kochłowice, Komisařství Třinec
332. Witoszek Rudolf, vrchní strážmistr PSV, 5. II. 1901 Karviná, Komisařství Nový Bohumín

333. Wojciecowski Rájmund, strážník PSV, 27. VII. 1913 Bytom, Stanice Petrovice
334. Wojnar Karol, nadstrážník PSV, 17. X. 1900 Hradiště, Komisařství Fryštát
335. Wojnar Karol, strážník PSV, 24. XII. 1915 Kanská, Komisařství Karviná
336. Woska Paweł, nadstrážník PSV, 29. VI. 199 Horní Lutyně, Okresní velitelství Fryštát
337. Wozab Maksymilian, nadstrážník PSV, 13. X. 1895, Stanice Bohumín Město
338. Woźniak Jan, nadstrážník PSV, 30. XI. 1900, Stanice Mosty u Jablunkova
339. Wójcik Jan, komisař PSV, 16. VIII. 1896 Chlewczany, Okresní velitelství Fryštát
340. Wroniecki Leon, strážník PSV, 12. II. 1901 Zazamcze, Komisařství Třinec
341. Zaprzalski Edward, komisař Pohraniční stráže, 12. X. 1895 Kamieńsk, Velitelství obvodu Pohraniční stráže Těšín
342. Zawadzki Bolesław, vrchní strážmistr PSV, 28. VIII. 1898 Rakowice, PSV na Zálží
343. Zborowski Antoni, strážník PSV, 3. VII. 1891, PSV okresu Fryštát
344. Zieliński Antoni, strážník PSV, 4. VI. 1898 Kaczkówka, Jízdní oddíl Orlová
345. Ziemiński Tadeusz, nadstrážník PSV, 2. I. 1891, PSV okresu Fryštát
346. Ziętek Jan, nadstrážník PSV, 16. XII. 1888 Karpentna, Stanice Karviná-Ráj
347. Zimończyk Józef, nadstrážník PSV, 13. V. 1896 Niedobczyce, PSV na Zálží
348. Żórawik Ewald, strážník PSV, 1908, Komisařství Nový Bohumín

Nepotvrzené oběti

1. Bajger N., důstojník v záloze, Horní Suchá, tiskař v Horní Suché
2. Banzel Karol, major, 1892 Ropice, vojenský evangelický kaplan
3. Baron Franciszek, příslušník PSVP, 1890 Dolní Těrlicko, Stanice Vendryně
4. Bączek Józef, strážmistr PSV, 31. VII. 1900 Horní Suchá, Pátrací oddělení Těšín
5. Blacha Józef, poručík v záloze, 1908 Ráj, učitel v Katovicích a Varšavě
6. Borkowski Adam, podporučík v záloze, učitel gymnázia v Těšíně
7. Budnik Rudolf, důstojník v záloze, 4. IV. 1884 Rychvald, učitel v Českém Těšíně, depertován ze Lvova
8. Burawa Jan, příslušník PSV, 1901 Bystřice
9. Cimała Wilhelm, příslušník PSV, 22. V. 1898 Prostřední Suchá, Stanice Dolní Suchá
10. Czadankiewicz Jan, poručík v záloze, 1906 Jablunkov
11. Czech Bronisław, 1908 Szopienice, poštovní úředník v Orlové, evakoval s PSV
12. Etrych Franciszek, podporučík v záloze, 1. VI. 1908, magistr filozofie, učitel gymnázia v Krzemieńci, 4. pluk podhalanských střelců Těšín
13. Fierla Jan Brunon, 24. VI. 1906 Orlová, vystudoval teologii, bydlel v Horní Lutyni, viděn ve Lvově
14. Folwarczny Jan, 1915 Lazy, důlní úředník
15. Frąnczek Eugeniusz, důstojník v záloze, 1906 Poruba, učitel a školní inspektor v Těšíně

16. Gabzdyl Teofil, důstojník v záloze, 22. II. 1892 Kończyce Wielkie, učitel v Českém Těšíně
17. Hanus Karol, důstojník v záloze, 21. I. 1909 Kaczyce, učitel v Ráji, na pamětní desce uveden jako oběť Katyně
18. Hess Alfons, poručík v záloze, 18. VI. 1898 Międzyzwieć k. Bielska, strážmistr Pohraniční stráže v Istebné, 4. pluk podhalanských střelců Těšín, uveden na ukrajinské listině obětí
19. Iwan Alfons, poručík v záloze, 1904 Karviná, elektrotechnik v Horní Suché
20. Jarosz Józef, kapitán v záloze, 13. XII. 1890, bydlel v Karviné, uveden na staré listině obětí Katyně
21. Jarząbkowski Stefan, strážník Státní policie, 8. IX. 1897, Czeski Glinsk (o. Zdołbunowo), psal z tábora Jekaterinka r. 1941, rodina v Ostravě
22. Jurczek Józef, kapitán v záloze, 29. III. 1901 Łazy, učitel v Sosnowě (o. Augustów)
23. Kiedroń Gustaw, důstojník v záloze, 8. X. 1914 Nebory, učitel v Tyře, psal ze zajetí z Vilniusu a Tallinu v únoru 1940
24. Kikal Franciszek, podplukovník ve výslužbě, 1899 Brno, Čech ze Lvova, uveden na ukrajinské listině obětí
25. Kołoczek Alojzy, strážmistr PSV, 5. VI. 1897 Ligota k. Bielska, Stanice Západní Těšín
26. Kołodziejczyk Stanisław Marian, podporučík v záloze, PhDr., 3. IX. 1907 Těšín, matematik, na Hlavní zemědělské škole ve Varšavě
27. Korbut Rudolf, důstojník Státní policie, 12. VIII. 1892 Ostrava, Vedoucí Komisařství v Pińsku, zatčen 29. IX. 1939, deportován 6. I. 1940
28. Kubisz Stanisław, důstojník v záloze, PhDr., 18. V. 1898 Chotěbuz, Gymnaziální učitel a úředník vojvodství v Katovicích, údajně deportován ze Lvova do Karelíe
29. Kula Franciszek, strážník PSV, 11. XI. 1911 Łąki Dolne (u Krakova), Stanice Oldřichovice
30. Kulig Wiktor, příslušník PSV, 18. VII. 1908 Darkov
31. Lewkowicz Antoni, příslušník PSV, 1. XII. 1915 Gródek Jagielloński, Stanice Jablunkov, deportován s rodiči v r. 1940, uveden na ukrajinské listině obětí
32. Łabaj Franciszek, strážník PSV, 1910 Bystřice, Stanice Bohumín Město
33. Machej Jan, důstojník v záloze, 19. III. 1882 Rychvald, úředník dolu Poruba
34. Macura Rudolf, strážník PSV, 22 XII 1896, Stanice Západní Těšín
35. Małek Jan, strážník PSV, 23. VI. 1913 Makoszowy, Komisařství Fryštát, uveden v soupisu zajatců tábora Grjazovec
36. Mazurek Józef, inspektor Státní policie, 3. VII. 1895 Rychvald, Komisařství Bielsko, uveden na ukrajinské listině obětí
37. Motłoch Jarosław, 26. VIII. 1924 Rychvald, student, viděn u Vilniusu
38. Obracaj Rudolf, 14. IV. 1903 Dolní Líštná, řezník, viděn ve Lvově
39. Oczkowski Ludwik, 28. III. 1904 Karviná, obecní úředník v Karviné, viděn ve Lvově
40. Orzechowski Tadeusz, poručík v záloze, 9. IX. 1908, učitel obecné školy v Porubě
41. Ostruszka Józef, důstojník v záloze, JUDr., 15. IX. 1887 Oldřichovice, předseda soudu v Białystoku, údajně vězněn v Archangelsku
42. Pasz Tadeusz, 14 VI 1923 Łazy, student, viděn ve Lvově
43. Piszczek Józef Rudolf, 18. X. 1902 Karviná, důlní v Karviné, viděn ve Lvově
44. Raszka Jan, podporučík v záloze, 8. V. 1911 Oldřichovice, učitel v Lyžbicích

45. Rosa Józef, vrchní strážmistr PSV, 1899 Popielów, Stanice Hnojník, uveden na ukrajinské listině obětí
46. Skatuła Władysław, příslušník PSV, 1900 Těšín, Komisařství Těšín
47. Skop Karol, příslušník Pohraniční stráže, 27. V. 1900 Zielona, sloužil na Zaolží
48. Sołtysik Stanisław Józef, podporučík v záloze, MVDr., 8. V. 1907, veterinární lékař v Rychvaldu
49. Stonawski Józef, vrchní strážmistr PSV, nar. v Karviné, Stanice Mosty u Českého Těšína
50. Strokosz Józef, 13. III. 1911 Kanská, velitel skpuiny civilní obrany v Kanské, zahynul údajně při evakuaci věznice ve Lvově v červnu 1941
51. Szalbot Jan, důstojník v záloze, 17. VI. 1889 Ustroń, učitel ve Smilovicích
52. Śniegoń Alojzy, důstojník v záloze, 1895 Karviná, příjmení bez jména figuruje na soupisu zajatců Starobělska
53. Woźnica Brunon, důstojník v záloze, 5. X. 1917 Karviná-Ráj, viděn na Ukrajině
54. Zawadzki Stanisław, příslušník PSV, 1916 Mosty u Jablunkova
55. Zawadzki Zygmunt, příslušník PSV, 1913 u Varšavy, Stanice Mosty u Jablunkova